

İ S L Â M H U K U K U

(Not:İçindekiler”sonda)

Allah’ın indinde hak haktır,küçüğüne ve büyüğüne bakılmaz. Tüm meselelere bu açıdan bakılmış ve değerlendirilmiştir. Kuvvetlinin haklılığı değil,haklının kuvvetliliği esas alınmıştır. Allah’ın Hak isminin tahakkukuna ve yerleştirilmesine çalışılmıştır. Öyle ki; “Doğmamış çocuğun yani ceninin bile hakkı vardır. Mirası sabit tutulur.,düşmesine sebep olan hayattaki bir insanın ki gibi diyet öder.”[1]

İnsanın sadece hayatta kaldığı dönemle değil,belki;doğumdan önceki dönemden,ölümünden sonraya kadar ki tüm dönemleri kapsar. Yani,anne karnında hayat bulmasından itibaren hukuk başlar. Böylece ;”Allah’ın dinine mensub herhangi bir kişiyle alakalı bir şey olsunda,Allah’ın kitabı Kur’an-da,bunun çözümüne dair bir delil bulunmamış olsun.”[2]

Aleyh-de ve leh-deki tüm tasarruflar onun için câridir. Ona zarar vermek de aleyh-de hükmü câri kıldığı gibi,miras-dan istifadede de leh-de hüküm geçerlidir.[3]

“Kanunlar elbiseler gibi olmalı,hizmetine girmesi istenen kimselere uygun olmalı.”[4]

“Kanunların bittiği yerde zulüm başlar.”[5]

Zira” Kuvvet Kanunda olmalı,yoksa zulüm tevzi olmuş olur.”[6]yayılır.

İslâmiyet Edille-i Şer’iyye ile yani Kitap,Sünnet,İcma ve Kıyas ile,hayatta meydana gelecek bütün meselelerin çözümüne ışık tutmuştur. Nitekim Âyette:”Biz Kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık.”[7]

Bu külli özelliğiyle de diğer dinlerin hukuku üzerinde müessir olmuştur.[8]

Ölçüyü de şu şekilde koymuştur. Peygamberimiz Muaz bin Cebeli Yemendeki Cened-e kadı olarak gönderip ne ile hükmedeceğini sorduğunda:”Kitabullah,Sünneti Rasulillah ve Kendi içtihadım” demiştir.[9]

İslamiyet bütün asırların hukukunu cem etmiş,ileriye dönük bir düzeydedir. bundan dolayı getirdiği hükümler ya yeni hükümlerdir veya geçmiş-de olanları alarak ta’dil ettiği hükümlerdir. (Kölelik gibi)[10]

Davud Peygamber zamanında sürü sahibi birisinin ekinlere zarar vermesi üzerine Hz. Davud şu fetvayı verir:” Tahrib edilen ekinin kıymetinin,sürülerin kıymetine denk gelmesinden dolayı sürülerin tarla sahibine verilmesi...Hz. Süleyman ise;Ekin tarlası sürü sahiplerine verilip onu eski haline getirinceye kadar tarlanın bakımını üstlenmeli,bu süre içerisinde de sürüdeki hayvanların sütünden,yününden ve kuzularından tarla sahibi istifade etmelidir.

Hiz. Davud oğlunun bu kararını kendisinininkinden daha uygun bulup,kendi görüşünden vazgeçer.[11]

İslam hukukunun ve Kur'an-ın diğer dinlerden ve hukuklardan farkı:" Eski zaman peygamberleri,ümmetlerine Kur'an gibi izahat vermediklerinin sebebi;o devirler beşeriyetin bedeviyet ve tufûliyet devirleri olmasıdır.;ibtida-i derslerde izah az olur."[12] ve " Başka dinlerin icmallere mukabil İslâmiyet'de tam izahat verilmiş."[13] Yani" Dünya üzerinde mevcut üç hukuk branşı olan İslâm,Roma ve İngiliz"[14] hukuklarının en şümullüsü,bir çok hususiyet açısından farklı ve imtiyazlı olanı şüphesiz İslâm hukukudur.

Kur'an:" Diğer dinlerle de münasebet esasını gözetmiş ve ihtimam göstermiştir."[15]

Şer'i esasların uygulanmasında (mesela hırsızlık gibi)müslim ve gayri müslim fark etmemektedir. ancak Zimmiler kendi dinlerine göre bir suç işledikleri zaman cezalandırılmalarının patrikler hahambaşılara terk edilmektedir. Para cezalarında da müslümanlara uygulananın yarısı uygulanır. İşte İslâmın âdilane hukuku.[16]

Zimmiler için geçerli olmayan zorlama;İslâm dinini kabul eden kimse için ;"Dinin icabını yerine getirmeğe mecburdur ve bunun için dinen zorlanır. Mesela-ileride de ifade edeceğimiz üzere- Namaz kılmayan kimsenin –Şafii mezhebine göre tevbe etmezse-cezası idamdır. Hanefi mezhebine göre hapistir. Oruç tutmayan kimse her iki mezhebe göre hapsedilir. içki içen kimseye ceza olarak seksen değnek vurulur."[17]

Bu uygulamasıyla;"İhmal,kayıрма ve hukukun geciktirilmesini zulüm saymıştır."[18]

İslâm hukukunu ağır gören Yahudi ve Hristiyanlar kendilerinde bulunan önceki hukuklarını düşünseler acaba nasıl değerlendirirler. Mesela onlardaki hukukta:

" Elli vakit namaz kılmak,mallarının dörtte birini vergi vermek,pislik bulaşan elbiseyi kesmek,vatanlarından sürülüp çıkarılmak,bir çok konuda hemen idam cezası uygulanmak,tevbe etmek için intihar ile yükümlü olmak,bir isyan üzerine hemen ceza verilmek,herhangi bir hata meydana gelirse,helal olan yiyeceklerden bazıları yasak kılınmak gibi hükümler vardı.."[19]

İslâm hukuku Allah ve Rasulüne bildirildiği hükümlerle tesis edilmiştir. Bir Roma hukukundan alınma değildir. Zira"Roma hukuku laik bir hukuktur. Hukuk kitapları,ilgili kanunlara göre eşhas,eşya ve kaza şeklinde bölümlere ayrılmıştır.

İslâm hukuku dini bir hukuktur. İbadet,muamelat ve ukubat taksimi de bu karakteri açıkça ortaya koymaktadır."[20]

Beşerin hukukunda ise;"Beşer için bir ömrü tabii olduğu gibi,yaptığı kanunlar içinde bir ömrü tabii vardır;onun nihayeti olduğu gibi,bununda nihayeti vardır."[21]

Bundan dolayıdır ki;"Evet,nev'i beşerin ahvaline dikkatle bakılırsa görülür ki,ruhun manen terakkisini,vicdanın tekamülünü,akıl ve fikrin inkişaf ve terakkisini telkih eden,yani aşıl原因an,şeriatlardır;vücut veren,tekliftir;hayat veren,Peygamberlerin gönderilmesidir;ilham

eden dinlerdir.”[22]

Çünkü şeriat kanun şeklinde “Külli bir akıl”[23]dir.

Sava Paşa der:”Hukukçu geçinen bazı asrilerin öteden beri ağızlarında geveledikleri gibi,bende İslâm hukukunun muamelata dair kısmının Roma hukukundan alındığını zannedirdim. Fakat sonra İslâm hukukunun kaynakları üzerinde uzun müddet yaptığım ilmi araştırmalar ve derin incelemeler sonucunda gördüm ki,bu büyük hukuk sisteminin Roma hukukundan intikal ettiği hakkındaki mütalaa,çok zayıf bir esasa dayanmakta ve gerçek olmaktan ziyade hayal bulunmaktadır.”[24]der.

Kur’an-da bulunan hükümler:

- a)Aile,şahıs ve miras münasebetleri ile ilgili olmak üzere yetmiş ayet,
- b)Borçlara ve eşya hukukuna aid yetmiş ayet,
- c)Muhakeme usulüne dair on ayet,
- d)Ceza hukukunu ilgilendiren otuz ayet,
- e)Esas teşkilat sahasını düzenleyen on ayet,
- f)Devletler umumi ve hususi hukuku ile alakalı yirmi beş ayet,
- g)Maliye ile ilgili on ayet tesbit edilmiştir.”[25]

Ve bu Ahkâm ayetlerinin 500 kadar olup“Muhakkik alimler,nesih edilenlerin 5-6 kadar olduğu kanaatındadırlar.[26]

İslâm her yönüyle insan hak ve hukukunu gözetmiş,insanlara zulmetmeyi menetmiştir. Hadis-i Kudsi-de:” Kullarıma işkence yapmayınız.” Nitekim Peygamber Efendimiz de İslâmdan önce yapılan zulümlere engel olmak üzere kurulan cemiyete dahil olmuştur. Şöyle ki; İslâmdan önce Mekke’de Cürhüm kabilesinden üç Fazıl adındaki kişinin haksızlıklara karşı durmak maksadıyla yemin ederek kurdukları –Fazılların Yemini-adıyla kurulan –Hılful Fudul-cemiyeti. Tarihe karışıp, daha sonra tekrar kurulan bu cemiyete iştirak edenler arasında Peygamberimiz de vardır. Bunun hakkında:” Eğer bir kimse tarafından bu gün bile öyle bir cemiyetin kuruluşu için davet edilsem,davete hemen icabet ederim.”buyurur.[27]

Bir de eski hukuklarda uygulanan uygulamalarda;”Suç işleyenin ailesi,hatta kabilesi de ceza görürlerdi. Eski Roma ve Atina da vatan hainlerinin çocukları da idam cezasına çarptırılırdı. Bu uygulama anlayışı,Batı medeniyetinde 18. asra kadar devam etmiştir. Fransız ihtilal hükümeti,18. asrın sonuna doğru hala aynı anlayışı uygulama halinde idi.”[28]

Oysa İslâmiyet-de:”Bir adamın cinayeti ile başkaları mesul olmaz. Hem,bir masum rızası olmadan,bütün insanlara da feda edilmez. Kendi ihtiyarı ile,kendi rızasıyla kendini feda etse, o

fedakarlık bir şehadettir ki,o başka meseledir diye,hakiki adaleti beşeriyeyi te'sis ediyor.”[29]
Yani:”hiçbir günahkar diğerinin günah yükünü çekmez.”[30]

“Kur'an-ın düsturları,kanunları ezelden geldiğinden ebede gidecektir. Medeniyetin kanunları gibi ihtiyar olup,ölüme mahkum değildir. Gençtir,kuvvetlidir.”[31]

Bediüzzaman Hazretleri Tanin baş yazarı Hüseyin Cahit ve dolayısıyla onun gibi düşünenlere verdiği cevap-da:”....Dünya yüzündeki dinler arasında münhasıran İslâmiyettir ki,kendi mensubları için,hayatın iki safhasında da hükümleri ebedi kıstaslar koymuştur. Münakehât,muamelat ve ukûbatın ihtiva ettiği esaslar haricinde,bir insanın dünya üzerindeki hayat safhasına giren hangi mevzular kalıyor. Bunu hiç düşündünüz mü? Emin olunuz ki yoktur.

Yalnız yapılacak olan,akıl ve irfanın yolu ve nuru ile,içtihadın vazifesinin yalnız, mahsus olmayan hususata münhasır olmayıp,örf ve adata da müstenid olan,ahkamı mahsusa da dahi,içtihadın vazifesini müdrük olmaktır.

Ey Hüseyin Cahid Bey! Zatı aliniz,bu şekilde zamanın tagayyürü halinde ahkamın tebeddülü esasını kabul edebilmek cesaretini ve dur-endişliğini göstermiş zihniyet önünde,sadece şükran ve hayranlık hissetmeden nasıl oluyor da,başka dinlerin çaresizlik içinde tutmaya çalıştıkları bedbaht istinad-gahlar üzerinde dolaşıyorsunuz. Bunu izah edebilir misiniz?

Edemezsiniz,çünkü,sizlerin en büyük hatanız,bizimle hiçbir maddi-manevi münasebeti olmayan menbaları,bizim için kabili tatbik kabul etmeniz,yaşadığımız zamana da bu esasata göre boyanmış renkli camlarla bakmış olmanızdır.”[32] Boyalı kanun...

Burada olduğu gibi;İslam devletlerindeki ve batının şeriat deyince soğuk ve uzak durup,ya sükut,ya da tenkidin sebebi tıpkı İslâmın zuhuru zamanında;”Mekke hükümetinin (Müslümanlara) bu sert tepkisinin sebebi,devletini tehlikede görmesinden ileri geliyordu. Çünkü Hazret-i Muhammed-in (SAM)tebliğ ettikleri kabul edilse,Mekke devletini idare eden ve insanlar tarafından yapılmış olan kanunların yerini ilahi kanunlar alacaktı ki bu,onların işine gelmiyordu. Zira Hazreti Muhammed (SAM),onların devletinin meşru görüp teşvik ettiği içkiyi,fuhuşu,kumarı,v.s-yi yasaklayacaktı kendi kuracağı devlette...”[33]

Türklerin hukuk tarihine baktığımızda görürüz ki;”Türkler İslâmiyeti kabul ettikten sonra İslâmı,bir din,bir hukuk sistemi ve hayat tarzı olarak benimsemişlerdir. bu sebeble İslâm hukuku,ahalisinin hemen hemen tümü İslâmiyeti kabul etmiş olan Türk devletlerinde Türk hukuku olarak kabul edilmiştir.”[34]

İslâmı ve İslâm hukukunu ilk benimseyen Türk devleti Karahanlılar.”dır. “940-1926 yılları arasındaki 986 yıllık dönem için İslam hukuku,bütün müslüman Türklerin hukuk sistemi haline gelmiştir.”[35]

Türkler bunu Hilafet ile,tüm İslâm alemini İslâmın hukuk şemsiyesi altında toplayarak yapmıştır. “ Osmanlı padişahları,Yavuz Selim'den itibaren hem Sultan ve hem de halifedirler,yani İslâm aleminin reisidirler. Saltanat itibariyle 30 milyonu idare ediyorsa,hilafet itibariyle 300 milyona başkanlık etmektedir. Saltanat kanadını sadaret,hilafet kanadını ise Şeyhul-İslâmlık temsil

etmektedir.”[36] ve halifenin görevleri de belirlenmiştir.[37]

İslâm hukuku ideal manada ilk olarak Peygamber Efendimiz ve dört halife döneminde uygulanmıştır. “Gerçekten Raşid halifeler, hem bir halife hem de dindar bir cumhur-reisi idiler. İslâm hukukunun anladığı manada ideal devlet, sadece raşid halifeler zamanında görülmüştür. Daha sonra zikredilen vasıfları taşıyan ideal bir devlet görülmemiştir. ancak ideal olmasa da Abbasiler, Selçuklular ve Osmanlılarda birer İslâmi devlettirler....

Osmanlı padişahları olmak üzere, bütün müslüman Türk sultanları, Şer’i şerif denilen hukuk ile kayıtlıdır ve asıl hakimiyet sahibi olan Allah’a ve onun kanunlarına karşı manen de olsa sorumludurlar.”[38]

Osmanlının 119 maddelik kanunu esasisinin maddelerinden hukuk ile ilgili olarak:”Sekizinci madde=Devlet-i Osmaniye tabiiyyetinde bulunan efradın cümlesine herhangi din ve mezhebden olur ise olsun bilâ- istisna Osmanlı tabir olunur ve Osmanlı sıfatı kanunen muayyen olan ahvale göre istihsal ve iza’a edilir.

On birinci madde=Devleti Osmaniye’nin dini, dini islâmdır. Bu esası vikaye ile beraber asayiş-i halkı ve adab-ı umumiyeyi ihlal etmemek şartıyla memaliki Osmaniye’de ma’ruf olan bil-cümle edyanın serbesti-i icrası cemaatı muhtelifeye verilmiş olan imtiyazatı mezhebiyenin ki-mekan cereyanı devletin taht-ı himayetindedir.

On beşinci madde=Emri tedarik serbesttir. Muayyen olan kanuna tebaiyyet şartıyla her Osmanlı umumi ve hususi tedarik mezundur.

On altıncı madde=Bilcümle mektepler devletin tahtı nezaretindedir. tebaa-i Osmaniye’nin terbiyesi bir siyak-ı ittihad ve intizam üzere olmak için iktiza eden esbaba teşebbüs olunacak ve milel-i muhtelifenin umur-i i’tikadiyelerine müteallik olan usul-i talimiyeye hâlel getirilmeyecektir.

Yirmi üçüncü madde= Yapılacak usul-i muhakeme kanunu hükmünce hiç kimse kanunen mensub olduğu mahkemeden başka bir mahkemeye gitmeye icbar olunamaz.

Yirmi altıncı madde= işkence ve sair her nevi eziyet kat’iyyen ve külliyyen memnudur.

Seksen üçüncü madde= herkes huzuru mahkemede hukukunu muhafaza için lüzum gördüğü vesait-i meşruayı istimal edebilir.

Seksen altıncı madde= Mahkemeler her türlü müdahelattan azadedir.

Doksan birinci madde= Umur-ı mesaiyede hukuku ammeyi vikayeye memur müdde-i umumiler bulunacak ve bunların vezaif ve derecatı kanun ile tayin kılınacaktır.”[39]

İslâm tarihinde genel hak ve görevleri tesbit eden 622 yılında 47 maddelik ilk yazılı anayasa Hz. peygambere atfedilen Medine Site devleti anayasasıdır.[40]

“Medine vesikası, Hristiyan, yahudi ve müslümanlara kendi hukuklarını uygulamayı getiren bir

sözleşme mahiyetindedir.”,

“İslâm hukukunda insanlar mensub oldukları dinlerine göre birbirlerinden tefrik olunurlar. Vatan ve millet mefhumları yerine aynı dinin tabiiileri demek olan ümmet tabiri esas alınır.”[41]

Zamanımızda büyük çapta ihtiyacı hissedilen İslam anayasası konusunda 21-24-Ocak-1951 yılında Karaçi'de seyyid Süleyman Nedvi başkanlığında içlerinde büyük İslâm alimi Mevdudi'nin de bulunduğu 31 üyenin İslâm Anayasası ile ilgili tesbit ettikleri prensipler şöyle belirlenmiştir:

- 1)Hakimiyet kayıtsız şartsız Allah'a aittir.
- 2)Kanunlar,Kur'an ve sünnete dayanmalıdır,bu iki kaynağa muhalif kanunlar yapılamaz.
- 3)Devlet;ülke,dil ve soy gibi beşeri esaslar üzerine değil,İslâmın getirdiği ilahi esaslar üzerine kaimdir.
- 4)Kitap ve sünnetin emir ve yasaklarını icra;marufu emir ve münkeri nehiy temel esastır.
- 5)İslâm kardeşliğini tercih etmek,devletin en önemli görevidir.
- 6)Devlet,sınıf ve din farkı gözetmeksizin,zaruri ihtiyaçlarını temin edemeyenlere yardım elini uzatmakla mükelleftir.
- 7)Vatandaşlar,fırsat eşitliğine sahiptir ve bütün hak ve hürriyetlerden eşit olarak istifade ederler.
- 8)İslâmın müsaade ettiği istisna-i haller dışında,söz konusu haklara tecavüz edilemez ve cezalandırmada da şahsilik prensibi esas alınır.
- 9)Meşruiyeti kabul edilen bütün mezheb müntesibleri,mezheb hürriyetinden tam olarak istifade ederler.
- 10)Gayr-i müslimler,din ve vicdan hürriyetine sahiptirler;ahval-i şahsiye konusunda isterlerse kendi hukuklarını tatbik edebilirler.
- 11)Gayr-i müslimlerle yapılan zimmet andlaşmasına devlet riayet etmekle mükelleftir;7. maddedeki haklardan bunlarda istifade ederler.
- 12)Devlet reisinin müslüman,erkek ve diğer aranan şartlara haiz birisi olması gerekir.
- 13)Devleti yürütme gücünün başı devlet reisidir;ancak yetkilerinin bir kısmını fertlere yahut kurullara devredebilir.
- 14)Devlet reisi,devleti şura usulüne uygun olarak idare etmekle mükelleftir.
- 15)Devlet reisi,anayasayı ilga edemez ve istibdad yoluna baş vuramaz.

- 16)Devlet başkanını seçme hakkına sahip olanlar,azletme hakkına da sahiptirler.
- 17)Devlet reisi,medeni haklar açısından diğer vatandaşlar gibidir;kanun dışına çıkamaz.
- 18)Devlet ricali de dahil olmak üzere bütün vatandaşlar için tek kanun vardır;bunları da sadece mahkemeler tatbik eder.
- 19)Yargı (kaza) bağımsızdır.
- 20)Devlet nizamına aykırı olan,fuhuş ve anarşiyi teşvik eden ve dini tahkir eden yayınlara müsaade edilemez.
- 21)Ülkenin vilayet ve eyaletleri,devletin idari üniteleridir;kabile,dil ve soya dayalı ünitelere müsaade edilemez.
- 22)Anayasanın hiçbir hükmü,Kur'an ve Sünnete aykırı olarak tefsir edilemez.”[42]

İSLÂM HUKUKU HAKKINDA BATILILARIN GÖRÜŞLERİ

Evet,garb uleması ve feylesofları itiraf ve ikrar etmişler ki;

“İslâmiyetin kanunları,yüksek bir tarzda alemin islahına kâfidir.”

Hem,Külliyet-ül Hukuk kongresinin cemiyetinde,bütün hukukiyyunun toplandığı o kongrede 1927 senesinde onun reisi feylesof üstad Shebel demiş ki;”Muhammedin (SAM) beşeriyete intisabıyla bütün beşeriyet muhakkak iftihar eder. Çünkü;o zat ümmi olmasıyla beraber,on üç asır evvel öyle bir şeriat getirmiş ki;biz Avrupalılar iki bin sene sonra onun kıymetine ve hakikatına yetişsek,en mesut,en saadetli oluruz.”

Bernard Shaw'da:”Din-i Muhammedinin (SAM) en yüksek makamı takdire çıkmasının sebebi;gayet acib ve sağlam bir hayatı temin etmesidir. Bana açılan budur ki;O din;tek,yekta,emsalsiz bir dini ferid olup,bütün muhtelif ayrı ayrı hayatın etvarlarını ve çeşitlerini hazmettiriyor. Yani;islah ve istihale tarzında tasfiye ve terakki ettiriyor. Hem Muhammedin (SAM)dini öyle bir dindir ki,insanın ayrı ayrı bütün milletlerini kendine celb edebilir. Ben görüyorum ve itikad ediyorum ki;beşere vacibdir ki desin:”Muhammed (SAM),insaniyetin halaskarıdır. Ve halaskarlık namı,O'na verilmek lazımdır.” Hem diyor: “Ben itikad ediyorum ki;Muhammedin misli,yani sîretinde,tarzında bir adam şimdiki yeni aleme reis olsa,hükmetse;bu yeni alemin müşkilâtını halledip,bu yeni karmakarışık alemde müsalemeti umumiyeye ve saadeti hayatın husulüne sebep olacak. Evet,bu yeni alemin müsalemet ve saadeti hayatiyeye ne kadar şedid ihtiyacı var olduğunu her kes anlar.”[43]

Meşhur şarkiyatçı Corci Zeydan –Medeniyeti İslâmiye Tarihi- adlı eserinde İslam ve batı hukukunu mukayese yaptığı mesajdır:”İslâmiyet devlet şekline girdiği zaman,müslümanların emirleri (idarecileri,devlet başkanları) ve diğer hükümet reisleri,şahsi haller ve medeni muameleler bakımından halk arasından meydana gelen ihtilafları fasletmek ve memleketin intizamını temin etmek için kanunlar koymaya mecbur olmuşlar. Ve bu hususta Kur’an-ı Kerim ile Hadis-i Şeriflere müracaat etmişlerdir. Onlar,Kur’an ve Sünnet-den çıkardıkları hükümlerden meydana gelen bir kanunla memleketi nizama koymuşlar ve halkın üzerindeki hakimiyetlerini tahkim etmişlerdir.

Yunanlılar-kısa bir müddetten başka- sair zamanlarda büyük bir devlet teşkil edemediklerinden,kanunlar ile idari,adli ve devlete aid nizamlar koyma hususunda pek ehemmiyetli bir gayret göstermemişler ve fikri faaliyetlerini felsefeye ve teferruata ait şeylere sarf etmişlerdir.

Romalılara gelince,Arapların memleketlerinin genişlemiş olduğu gibi-bunlarında memleketleri genişlemiş olduğundan ve hakimiyetleri her tarafa yayılmış bulunduğundan,şan ve şöhret sahibi olmuşlar ve kanunlar,nizamlar koymaya mecbur kalmışlardır.

Bununla beraber, Romalılarda kanunlar ve nizamlar,ancak,bu devletin kuruluşundan birkaç asır sonra,533 senesinde,meşhur kanun koyucusu Jüstinyen zamanında tekemmül edebilmişti.

Bu kanunlar ve nizamlarda,Latin,Sebins ve Roma’ya tabi olan diğer kavimlerin,zamanın geçmesiyle bir araya gelen ve tevali eden bir takım adet ve inançlarından ibaret idi. Tedricen toplanan bu adetler ve inançlar,Jüstinyen’in zamanında bir kanun olmuştu.

Müslümanlar ise,kanuni hükümlerini Kur’an-ı Kerim ile Hadis-i Şeriflerden iktibas etmişlerdir.

Müslümanların-İslâmiyetin zuhurundan itibaren- gerek Kur’an-ı Kerimi,gerekse Hadis-i Şerifleri hıfz ve taallüme ne kadar ehemmiyet verdiklerini daha evvel göstermiş idik. Bundan dolayıdır ki,İslâmiyetin ortaya çıkışından itibaren,iki-üç asır geçmeden,İslâmi kanunlar ve nizamlar,tekâmül mertebesine ulaşmış ve fıkıh ilmi vücuda gelmiştir.

Fıkıh,dünyanın en yüksek kanuni hükümlerini cami’dir. Müslümanlar nasıl bir şekilde dinlerini tesis ve neşretmişlerse;bunda da öyle bir sür’ate muvaffak olmuşlardı.”[44]

“1937 senesinde,Lahey’de,ikinci defa olarak toplanan bir hukuk konferansında davetli olarak Cami’ul Ezher’den iki İslâm alimi katılmış ve şu iki meselede mütalaada bulunmuşlardır:

1)İslâm hukukuna göre,medeni ve cina-i mesuliyetler.

2)İslâm hukuku ile Roma hukuku arasında bir alaka bulunup bulunmadığı ve “İslâm hukukunun yüksekliği ve toplum hayatını en mükemmel bir şekilde mütekeffil bulunduğu” hakkındaki mütalaaları,bu konferansa katılan Avrupalı temsilcilerinin tamamının takdirlerini kazanmış ve bunun sonucu olarak bu konferansa katılan bütün delegeler,oy birliği ile aşağıdaki maddeleri karar altına almışlardır:

1)İslâm hukuku(İslâm şeriatı),umumi hukukun (Mukayeseli hukukun) kaynaklarından biridir.

2)İslâm hukuku canlıdır,tekamüle sâliktir.

3)İslâm hukuku bizatihi kaimdir,başkalarından alınmış değildir.

4)İslâm hukukunda mesuliyet bahsi, (Bu konferansa sunulan birinci konu) konferansın siciline Arapça ile tescil edilecektir. Bu durum,kendisine müracaat edilmek üzere hazırlanan ilmi mecmuada da nazara alınacaktır.

5)Arapça,bu konferansta istimal edilecek ve gelecek devrelerde de buna devam edilmesi tavsiye olunacaktır.”[45]

“Fazilet odur ki düşmanlar dahi onu tasdik etsin.”

Konu ile ilgili ayetlerde:”Gerçekten Allah size,emanetleri ehil olanlara vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Allah size ne kadar güzel öğütler veriyor. Şüphesiz Allah her şeyi işitici,her şeyi görücüdür.”[46]

“Hayır;Rabbine andolsun ki aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda seni hakem kılıp sonra da verdiği hükümde içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın (onu)tam manasıyla kabullenmedikçe iman etmiş olmazlar.”[47]

“Allah’ın sana gösterdiği şekilde insanlar arasında hükmedesin diye sana kitabı hak ile indirdik;hainlerden taraf olma!”[48]

“Yoksa onlar (İslâm öncesi) cahiliyet idaresini mi arıyorlar? İyi anlayan bir topluma göre,hükümranlığı Allah’dan daha güzel kim vardır?”[49]

“Biz,içinde doğruya rehberlik ve nur olduğu halde Tevrat’ı indirdik. Kendilerini (Allah’a) vermiş peygamberler onunla,yahudilere hükmederlerdi. Allah’ın kitabını korumaları kendilerinden istendiği için Rablerine teslim olmuş zahidler ve bilginlerde (onunla hükmederlerdi.) Hepsi ona (hak olduğuna) şahitlerdi. (Ey yahudiler ve hakimler) insanlardan korkmayın,benden korkun. Ayetlerimi az bir bedel karşılığında satmayın. Kim Allah’ın indirdiği (hükümler) ile hükmetmezse (onu tasdik etmezse) işte onlar kafirlerin ta kendileridir.”

“Tevrat’ta onlara şöyle yazdık:Cana can,göze göz,buruna burun,kulağa kulak,dişe diş (karşılık ve cezadır.) Yaralarda kısastır. (Her yaralama misli ile cezalandırılır.) Kim bunu (Kıyası) bağışlarsa kendisi için o keffâret olur. Kim Allah’ın indirdiğiyle hükmetmezse işte onlar zalimlerdir.”[50]

(Allah’ın indirdiği hükümler ile hükmetmeyenlere üç noktadan bakılmış:O’nu inkâr manası taşıdığı için “Kâfir”; Allah’ın hükmü adalet,onu zıddı zulüm olduğundan “Zâlim”denilmiştir. 47. âyette ise Allah’ın emrinden çıkış manası göz önüne alınarak “Fâsık “denilecektir.”

“İncil sahipleri,onun içinde Allah’ın indirdiği (hükümler)ile hükmetsinler. Kim Allah’ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar fâsıklardır.”[51]

“Sonra şöyle dedi: Ey oğullarım! (Mısır’a) hepiniz bir kapıdan girmeyin,ayrı ayrı kapılardan girin. ama Allah’tan (gelecek)hiçbir şeyi sizden savamam. Çünkü hüküm Allah’dan başkasının değildir. Onun için ben yalnız O’na dayandım. Dayananlar yalnız O’na dayansınlar.”[52]

“Aralarında hüküm vermesi için Allah’a ve Rasulüne davet edildiklerinde ‘İşittik ve itaat ettik’ demek,sadece mü’minlerin söyleyeceği sözdür. İşte asıl bunlar kurtuluşa erenlerdir.”[53]

“Sonra seni din konusunda bir şeriat (ve düzen)sahibi kıldık. sen ona uyabilmeyenlerin isteklerine uyma.”[54]

ALLAH ‘ IN ADALETİ

İslâmın adaleti Rasulullahın adaleti,Rasulullahın adaleti Kur’an-ın adaleti,Kur’an-ın adaleti Allah’ın adaletidir. Allah’ın adaletinden yüz çevirip bigane kalmak zulmü ve rezaleti davet etmektir. Allah mutlak âdildir. Hukukta her kese eşit muameleyi,zulmü terk etmeyi emreder.

Adaleti Allah hesabına yapıp,nefis karışmamalı. Zira nefis karışırsa adalet edeyim derken zulmeder. Zalim ve katil olur. Nitekim:”Bir zaman bir hakim,bir hırsızın elini kestiği vakit eseri hiddet gösterdiği için,ona dikkat eden adil amiri onu o vazifeden azletmiş. Çünkü,şeriat namına,kanunu ilahi hesabına kesse idi,nefsi ona acıyacak idi ve kalbi hiddet etmeyip,fakat merhamet de etmeyecek bir tarzda kesecekti. Demek nefesine o hükümden bir hisse çıkardığı için adaletle iş görmemiştir.”[55]

“Beraâtı zimmet asıldır.”,İmkânât vukuat yerinde değerlendirilemez. İnsanlar yorumlara göre cezalandırılmaz,cürmü meşhud yerinde değerlendirilemezler.

Hz. Ali’nin bir yahudiyle,Fatih’in bir yahudi mimarıyla suçlu sandalyesinde sorguya çekilmesi,seçkinle avamın adalet karşısında eşit olması hep İslâmın birer şeref tablolarındandır.[56]

Allah adaleti emreder,[57]adaletle hükmeder.[58]

Peygamber Efendimiz Amr İbnul As’a:” Şayet sen, bütün akli selimini kullanmak suretiyle adaleti tahakkuk ettirebilirsen on sevab (veya iki ecir)mükafatına nail olursun;şayet yanılacak olursan,bu halde bile bir sadaka sevabını (içtihad ecri olarak) elde edersin.”buyurur.[59]

“Delil göstermek,talepte bulunan yani iddia eden tarafa ve yemin ise kendini müdafaa eden davalıya düşer.”(Buhari)

Şüphelerle hadlerin uygulanmayacağını Peygamberimiz bildirmiştir.[60]

Peygamber Efendimiz vefatına yakın mescide gelerek:” Şayet ben herhangi birinizin sırtına vurmuş isem işte kısas için sırtım;şayet ben herhangi birinize hakarete bulunmuş isem öç almak için işte benim şeref ve haysiyetim,şayet ben herhangi birinizin malını almış isem işte benim mallarım.”ve “yemin ederim ki,kızım Fatıma’da hırsızlık etse ona da Haddi-yani hırsızlık cezasını- uygulayım.”buyurarak adaletin müşahhas örneğini hayatı,malı ve evladiyla göstermiş olmaktadır.[61]

Yine Hadis’de:”Tıp ilmini bilmeksizin bir hastayı tedavi edecek kimse mes’ul tutulacaktır.”[62]

Hz. Ömer Mısır valisinin oğlunun kendisini at yarışında geçen Mısır’lı bir Kıpti’yi “ sen bir asilzadeyi nasıl geçersin.”diye dövmesi üzerine cezayı uygulay ve şöyle der:”Analarının hür doğurduğu insanları siz ne zamandan beri köle yerine koydunuz.”[63]

İslâmiyetçe hukuki olarak insan her yönüyle korunmuştur.

Adalet timsali Hz. Ömer Abdullah bin Kays’a gönderdiği mektubta şöyle der:”Bismillahirrahmanirrahim,Mü’minlerin emiri ve Allah’ın kulu Ömer’den Abdullah bin Kays’a. Kaza,muhkem farz ve uyulan sünnettir. Şunu bil ki sana bir dava getirildiği zaman tatbiki mümkün olmayan delillerin faydası olmaz. insanlara karşı şahsi münasebetlerinde ve adaletinde eşit muamele yap ki,kuvvetli senin nüfuzundan korksun,zayıf da adaletine sığınsın. Delil göstermek davacıya aittir. İnkâr edene yemin etmek düşer.

Bununla beraber,müslümanlar arasında barış yapmak da caizdir. Ancak helalı haram,haramı da helal kılan sulh kötüdür. Bir dava da hüküm verdikten sonra bu hükmün yanlışlığına kanaat getirdiğinde doğruya dönmekte tereddüt etme. Çünkü asıl olan doğruya dönmektir ve bu esas yanlış da devam etmekten daha hayırlıdır. Kur’an ve Sünnet de açık bir hüküm bulamadığın hallerde hüküm vermekte zorluk çekersen önce buna benzer davalar ve örnekler ara ve hali hazırdaki dava ile aralarındaki ortak yanları tesbit et. Ondan sonra Kur’an ve hakka en yakın olduğunu umduğun fikre itimat et ve buna özellikle dikkat et. Hak iddia edenler,bunu isbatlayabilmeleri için delil getirebilecekleri bir mühlet tanı. Bu süre içinde delil getirebilirse lehte,aksi takdirde aleyhte hüküm vermen gerçeğe daha yakın ve şüpheden daha uzak olur.

Müslümanlar,hukuki meselelerde birbirlerine lehte ve aleyhte şahitlik edip,adaletin tecelli etmesine yardımcı olmalıdırlar. ancak sabıkalı olanlar,yalancı şahitliği veya iftirası sabit olanlar ve soyu bilinmeyenler,bu iş için makbul kişiler sayılmazlar. Çünkü Allah,insanların vicdanlarında olanları bilir,şahitlik ve yemin gibi tamamen vicdani faktörlerle adaletin tecellisini sağlar.

Davalara bakarken telaşa,çığırkanlığa ve tarafların haysiyetini kırıcı davranışlara asla müsaade etme. Çünkü adaletin yerini bulması için sükunet ve ciddiyet şarttır. Hakkın tecelli etmesi ise ilahi adaletin itibar kazanmasına sebep olur. Bir müslümanın niyeti iyi ise Allah,onun insanlarla olan münasebetlerini islah eder. Ama içi başka dışı başka olursa,Allah ona musibet verir. Bu durumda hakimin görevi Allah’ın rızık ve rahmet hazinelerinin kulları arasında adaletle dağıtılmasını sağlamaktır. Vesselam.”[64]

Hz. Ebubekir'in de Filistine hareket edecek olan komutan Üsâme'ye verdiği talimat da:"Ey insanlar durun! size on tavsiyem var,onları unutmayın: Emanete hıyanet etmeyin,aldatmayın,itimadı kırmayın,kulak-burun kesmeyin,küçük çocukları,ihtiyar erkekleri ve kadınları öldürmeyin. Hurma ağacını,meyve veren ağacı kesmeyin,yakmayın. Gıda için olmadıkça keçi,öküz,deve boğazlamayın. Belki bir manastırda inzivaya çekilmiş insanlara yakın geçersiniz,onları kendi hallerine bırakın. Belki size çeşitli nimetlerden yemekler getiren insanlara rast gelirsiniz,birinden sonra ötekini yediğiniz zaman onların üzerine Allah'ın ismini zikredin ve insanlara rast geleceksiniz ki onların saçlarının biçimi tepelerinin üstünde şeytan yuva yapmış gibi görünür ve tepelerinin üstünde sarığa benzer bir şeyler vardır,onları kılınçlarınızla delin. Allah'ın adıyla yürüyün,Allah sizi mızrak ve taunla mükafatlandırın."

Diğer tebliğinde:"Size Allah'tan korkmanızı emrederim. İtaatsizlik etmeyin,hile yapmayın,korkaklık göstermeyin,kiliseleri tahrib etmeyin,hurma ağaçlarını suya boğmayın, ekinleri yakmayın,hayvanlara eza etmeyin,meyva ağaçlarını kesmeyin, ihtiyarları, çocukları, kadınları öldürmeyin."[65]

Ş E R İ A T

Hadisde:"Aranızda,Allahın kitabıyla,yani 'Allahın hükmü ile' hükmet."[66]

- Ömer İbnu'l-Hattâb (radiyallahu anh)'dan rivayet edilir ki, şöyle buyurmuştur; "Gecesi gündüz gibi olan çok aydınlık bir şeriat üzere terk edildiniz. Çöldeki bedevîlerin ve mahalle mekteplerindeki çocukların dini üzere olun. (Âyet ve hadisten öğretilenleri olduğu gibi takib edin, kendinizden katıp karıştırmadan taklid edin.)

- Hz. Ali (radiyallahu anh) anlatıyor: Ebu Cehil mel'un, Hz. Peygamber (aleyhissalâtu vesselâm)'e: "Biz seni yalanlamıyoruz, biz senin getirdiğin şeriatı tekzip ediyoruz" dedi. Bunun üzerine Cenâb-ı Hak şu ayeti inzal buyurdu: "(Ey Muhammed!) Onların söylediklerinin seni üzeceğini elbette biliyoruz, doğrusu onlar, seni yalancı saymıyorlar, fakat zalimler Allah'ın ayetlerini bile bile inkâr ediyorlar. Senden önce nice peygamberler yalanlandı ve kendilerine yardımcımız gelene kadar yalanlamalarına ve sıkıştırılmalarına katlandılar..." [67]

Cenâb-ı hakkın iki tarzda kanunu vardır:Biri,tabiata koymuş olduğu kanunlar ki bunlar;yer çekimi,ateşin yakma ve suyun kaldırma kanunu gibi kanunlar olup,kainatın ve dünyamızın denge ve düzeni ancak bunların olması ve devamı iledir. Dünyamıza konulan kanunları bir anlık çekmek her şeyin herc-ü merc ve alt-üst olması için yeterli sebep olur.

İkincisi ise;insanların şahsi,ailevi,içtima-i yani dünyevi hayatlarının temin ve tanzimi için,ahiret hayatlarının da saadetleri için Allah tarafından vazedilip konulan dinin kanunlarıdır ki,buna da dini terim olarak Şeriat denmektedir.

Birincisi yani dünyanın ve kainatın dengesi için konulan kanunlar ne derece zaruri ve lüzumlu

ise,insanların hayatlarını tanzim eden ikincisi de ondan daha zaruri ve lüzumludur. Zira şeriat her iki hayatın teminatıdır.

Şeriat;Cenâb-ı hakkın kulları için vazetmiş olduğu dini,dünyevi ahkâmın heyeti mecmuasıdır (bütünüdür.)[68]

“Şeriatın nazarı ise,evvela ve bizzat saadeti uhreviyeye bakar. İkinci derecede ahirete vesile olmak,dolayısıyla-dünyanın saadetine nazar eder.”[69]

“Şeriat tabiatın tecavüzatına sed çekmekle onu tadil edip nefsi emmareyi terbiye eder.”[70]

Yani bazı duygularına had konulmayan insanın hareketleri şeriatça tanzim edilir. Nitekim:”İnsandaki kuvve-i şehviyye (istek,şehvet duygusu),kuvve-i gadabiyye (kızma duygusu),kuvve-i akliyye(düşünme duygusu),sani’ tarafından tahdid edilmediğinden ve insanın cüz-i ihtiyarisıyla terakkisini temin etmek için bu kuvvetler başıboş bırakıldığından,muamelata zulüm ve tecavüzler vukua gelir. Bu tecavüzleri önlemek için,cemaati insaniye,çalışmalarının semerelerini mübadele etmekle adalete muhtaçtır. Lakin her ferdin akli,adaleti idrakten aciz olduğundan,küllü bir akla ihtiyaç vardır ki,fertler,o küllü akıldan istifade etsinler. Öyle bir küllü akılda ancak kanun şeklinde olur. Öyle bir kanun,ancak şeriattır.”[71]

Şeriatın uygulanmasındaki en önemli nokta;şâri’i hakiki yani o şeriat hükümlerini koyan Allah’ı düşündürmektir.[72]

Ezelden gelip ebede giden[73] ve sebebi saadetimiz bulunan şeriatın alemde tecellisiyle hakiki terakki mümkün olur.

İslâmın getirdiği hükümlerin diğer hükümlerden farkı ise:”Kur’an,bütün kütüb-ü salifenin güzelliklerini cem etmiş olduğundan,usulde muaddil ve mükemmildir. Yani ta’dil ve tekmil edicidir. Yalnız,zaman ve mekanın tagayyür etmesi tesiriyle tahavvül ve tebeddüle maruz olan Furuat kısmında müessistir. Bunda akli ve mantiki olmayan bir cihet yoktur. evet,mevasimi erbaada giyecek,yiyecek ve sair ilaçların tebeddülüne lüzum ve ihtiyaç hasıl olduğu gibi,bir şahsın yaşayış devrelerinde talim ve terbiye keyfiyeti tebeddül eder. Kezalik,hikmet ve maslahatın iktizası üzerine,ömrü beşerin mertebelerine göre ahkam-ı fer’iyyede tebeddül vardır. Çünkü,fer’i hükümlerden biri,bir zamanda maslahat iken,diğer bir zamana göre mazarrat olur. Veya bir ilaç,bir şahsa deva iken şahsı âhere da’ (hastalık)olur. Bu sırdandır ki Kur’an,fer’i hükümlerden bir kısmını neshetmiştir. Yani,vakitleri bitti,nöbet başka hükümlere geldi,diye hükmetmiştir.”[74]

“Rasulullah (SAM) Efendimizin getirdiği şeriat nesih kabul etmez.. Çünkü o,kendinden evvel gelen ümmetlerin getirdiğini câmi’dir. Hepsini eksiksiz getirdi. ve lüzumu olmayanları da kaldırdı.

Ayrıca kendine has bir özelliği de vardır ki o,başkalarında yoktur.

Sonra o,sekizinci semadan,yani,kürsünün bulunduğu kattan nazil oldu. Zira orası tam ve sabit bir makamdır ve zatı ilahi ile kaimdir. Hiçbir halde değişmez.

İşbu gerekçe iledir ki:Rasulullah (SAM) Efendimizin getirdiği şeriat nesih,yani değişme kabul etmez. Ama diğerleri böyle değildir...Değişirler...şimdiki halleri gibi.."[75]

Cenâb-ı Hakkın kainata ve dünyamıza koymuş olduğu kanunlar milyonlarca ve milyarlarca yıl geçtiği halde hala tazeliğini korumuş ve eskimemiştir. O zamanda yakan ateş bugünde yakmakta,o zamanki yer çekimi şimdi de çekmekte,ve bunun gibi bütün kanunlar kıyamete kadar da devam edecektir. Kur'an ve ondaki kanun kıyamete kadar bâkidir.

"Ezmanın tagayyüriyle ahkâmın tagayyürü inkar olunamaz." Yani,nas ile sabit olmayan ve ahkâmı külliyyeden bulunmayan bir kısım cüz-i hükümler,zamanın değişmesiyle değişebilir. Yoksa kat'i naslar ile sabit olan veya zulüm ve itisaf gibi memnuiyeti ahkâmı umumiyeden bulunan şeylerde zamanın tagayyürü müessir olamaz."[76]

Zaruret gibi durumlar ki onlarda şeriatça belirlenmiş olup;akıl,mal,din,can ve ırz gibi beş esasta yok edici durumlarda geçerlidir.

Âdem (AS) zamanında gelen bir din veya suhuf ve kitabı kıyamete kadar devam edecek olsa idi;insanlarda bir monotomluk,bir ülfet,bir ilgisizlik,bir gelişmeme durumu olacaktı. Birde bütün asrın insanları aynı kapasitede,aynı kabiliyet ve ilerleme içerisinde olmadığından dinler farklılık arz etmişlerdir. Mevsimlere göre giysi ve ilaçların farklılığı gibi. Ancak bunlar da temelde bir olup sadece fûruât da farklılık arz etmektedirler. Mesela:"Eski şeriatlarda,ezcümle Hz. Süleymanın şeriatında timsal bile caizdi,yasak değildi."[77]

Ancak"İslâm şeriatı ise,geçmiş de insanları putperestliğe kadar götüren,fayda yerine zarar getiren bu müsaadeyi kaldırmış,canlıların suretlerini yapanları lanetlemiş,onların ahiret te en ağır azaba uğrayacaklarını haber vermiş."[78]

Bediüzzaman bu konuda:"Sanemperestliği şiddetle Kur'an men'ettiği gibi,sanem-perestliğin bir nevi taklidi olan suret-perestliği de men'eder. Medeniyet ise,suretleri kendi mehasininden sayıp Kur'an-a muaraza etmek istemiş. Halbuki:Gölgeli gölgesiz suretler,ya bir zulmü mütehaccir veya bir riya-yı mütecessid veya bir hevesi mütecessimdir ki,beşeri zulme ve riyaya ve hevâya,hevesi kamçılıyıp teşvik eder.....Öyle de:ölmüş kadınların suretlerine veyahut sağ kadınların küçük cezazeleri hükmünde olan suretlerine hevesperverâne bakmak,derinden derine hissiyat-ı ulviye-i insaniyeyi sarsar,tahrib eder."[79]

Hâli âlem bu hükmü tasdik etmektedir.

Ve yine İslâmda emredilmeyip sadece müsaade edilmiş olan teaddüdü zevcat yani dört kadınla evlenme[80] meselesi Hristiyanlıkta yani Hz. İsa bir erkeğin 10 kızla evlenmesini mümkün görmektedir.[81] Hz.Davud'un doksan dokuz hatuna,Hz.Süleyman'ın yetmiş hatuna sahip olması o zamana ait bir hükümdü.[82]

Kitab-ı Mukaddesin,Tevrat'ın bir çok yerinde Şeriat ifadesine rastlamaktayız. Özellikle Tevrat'da"Musa'nın üçüncü kitabı"olan –Levililer-bölümü ve bundan sonrakiler "Çeşitli şer'i hususlar ve tarihi haberlerden"[83]bahsetmektedir.

Âyet’de:”Sizden her birisi için bir şeriat,bir açık yol yaptık.”[84]

“Her milletin şeriatı kendi zamanında has bulunmuştur. Şeriatı İslâmiyenin salif (geçmiş) şeriatları nasih olduğu (hükümünü ortadan,yürürlükten kaldırdığı)hakkında da icma vardır.” [85]

“Mevrid-i nasda içtihadı mesağ yoktur.” Yani;”Hakkında şâri’i mübinin nassı (hükümü) mevcut olan bir meselede artık içtihad zaid ve o nassın hılafına hüküm batıldır.”[86]

“Şer’i hükümlerden biri,diğerine tercih edilip hüküm tercih edilen delile göre verilebilir.”[87]

“İlahi hükümleri yerine getiren peygamber şeriatının hakimleri,mübarek dinin direkleridir.”[88]
Onun yıkılması dinin diğer esaslarının da yıkılmasına sebep olur.

Gizli olan umura,şeriat emarelere,zahire göre hükmeder. Bu hükme göre bir mesele hakkında peygamber hükmetse zahire göre o hüküm geçerlidir. Gerekirse hüküm verdiği sahibini affettirir. ancak bir de işin batını vardır ki,her şeyin faş edilip açıldığı ahiret gününde Cenab-ı hakkın da vereceği bir hüküm vardır ki,bu hüküm Allah’a aid bir hükümdür. Hakikat ortaya çıktığından bu hükümle insanlar muameleye tabi tutulurlar.

Yani şeriatın uygulanmasında bir ameli salih’de varır.” Ameli salih,maddi-manevi hukuku ibada tecavüz etmemekle,hukukullahı bihakkın ifa etmekten ibarettir.”[89]

Bu konuda Bediüzzaman şöyle der:“Din yalnız iman değil,belki ameli salih dahi dinin ikinci cüz’üdür. Acaba katl,zina,sirkat,kumar,şarab gibi hayat-ı içtimaiyyeyi zehirlendiren pek çok büyük günahları işleyenleri onlardan men’etmek için yalnız hapis korkusu ve hükümetin bir hafiyesinin görmesi tevehhümü kafi gelir mi? O halde;her hanede,belki herkesin yanında daima bir polis,bir hafiye bulunmak lazım gelir ki,serkeş nefisler kendilerini o pisliklerden çeksinsinler.

İşte Risale-i nur,amel-i salih noktasında,iman canibinden,herkesin başında her vakit bir manevi yasakçıyı bulundurur. Cehennem hapsini ve gazab-ı ilahiye hatırına getirmekle fenalaktan kolayca kurtarır.”[90]

İşte şeriat bu mana ve temeli te’sis eder ve de etmektedir.

Böylece “Şeriat,doğrudan doğruya,gölgesiz,perdesiz,sırr-ı ehadiyet ile rububiyet-i mutlaka noktasında hitab-ı ilahinin neticesidir.”[91]

Bediüzzaman maksadını açıklarken:”En büyük maksadım,şeriatın ahkamını tamamen icra ve tatbiktir.”””Terakkimiz,ancak,milliyetimiz olan İslâmiyetin terakkisiyle ve hakaik-i şeriatın tecellisiyledir.”[92]

“Şeriat-ı ğarra da daima icma ve re’yi cumhur,medar-ı fetva olduğu gibi,şimdi de fevza-i ara (fikirde anarşi) için,böyle bir faysala,lüzum-u kat’i vardır.”[93]

Akla düşünme özelliği veren şeriat koyduğu hükümlerle de caydırıcılığını kuvvetlendirmektedir.

“Ahkam-ı şer’iyyeyi tatbik ve tanzim ve icra etmek ve hürriyet-i fikirden neş’et eden manevi anaşiliği kaldırmak için gayet lazımdır ki;ulema-i muhakkikinden bir hey’et-i aliye bulunsun ki,o hey’et umumun emniyetine mazhariyetleriyle ve cumhur-u ulemanın onlara itimadiyle ümmet için bir nevi zımnî kefalet ve dava vekili hükmünde olmaları cihetinde icma-ı ümmet hüccetinin sırrına mazhar oluyorlar. O vakit içtihadın neticesi o icma’ ile şer’an düstur olabilir. ve icma’ın tasdik ve sikkesiyle umuma şamil oluyor.”[94]

Zira ;”Şeriatı Muhammedinin (Aleyhissalatu vesselam) muhafazası da itaat ileddir.”[95]

“Hürriyet ve meşrutiyet şeriatlız olamaz.”[96]

“Şeriatı muhalefet su-i ahlakı netice vermektedir.”[97]

“Evet milleti İslâmiyenin sebep-i saadeti yalnız yalnız hakaik-i İslamiye ile olabilir. ve hayat-ı içtimaiyesi ve saadeti dünyeviyesi şeriat-ı İslâmiye ile olabilir. Yoksa adalet mahvolur. Emniyet zir-ü zeber olur. Ahlıksızlık,pis hasletler galebe eder. İş yalancıların,dalkavukların elinde kalır. Size bu hakikatı isbat edecek binler hüccetten bir küçük nümune olarak bu hikayeyi nazar-ı dikkatinize gösteriyorum:

Bir zaman bir adam,bir sahrada,bedeviler içinde ehli hakikat bir zatın evine misafir olur. bakıyor ki,onlar mallarının muhafazasına ehemmiyet vermiyorlar. Hatta ev sahibi evinin köşesinde paraları oralarda açıkta bırakmış. Misafir,hane sahibine dedi:

-Hırsızlıktan korkmuyor musunuz,böyle malınızı köşeye atmışsınız?

Hane sahibi dedi:”Bizde hırsızlık olmaz.”

Misafir dedi:”Biz paralarımızı kasalarımıza koyduğumuz ve kilitlediğimiz halde çok defalar hırsızlık oluyor.”

Hane sahibi demiş:”Biz emri ilahi namına ve adalet-i şer’iyye hesabına hırsızın elini kesiyoruz.”

Misafir dedi:”Öyle ise çoğunuzun bir eli olmamak lazım gelir.”

Hane sahibi dedi:”Ben elli yaşına girdim,bütün ömrümde bir tek el kesildiğini gördüm.”

Misafir taaccüb etti,dedi ki:”Memleketimizde her gün elli adamı hırsızlık ettikleri için hapse sokuyoruz. Sizin buradaki adaletinizin yüzde biri kadar te’siri olmuyor.”

Hane sahibi dedi:”siz büyük bir hakikatten ve acib ve kuvvetli bir sırdan gaflet etmişsiniz,terk etmişsiniz. onun için adaletin hakikatını kaybediyorsunuz. Maslahat-ı beşeriye yerine adalet perdesi altında garazlar,zalimane ve tarafgirâne cereyanlar müdahale eder,hükümlerin tesirini kırar.”O hakikatın sırrı budur:

Bizde bir hırsız elini başkasının malına uzattığı dakikada hadd-i şer’inin icrasını tahattur eder. Arş-ı ilahiden nazil olan emir hatırına gelir. İmanın hassası ile,kalbin kulağı ile,kelam-ı ezelden

gelen ve”hırsız elinin idamına”hükmeden;”Hırsızlık eden erkek ve kadının,yaptıklarına karşılık bir ceza ve Allah’tan bir ibret olmak üzere ellerini kesin. Allah izzet ve hikmet sahibidir.”[98] Âyetini hissedip işitir gibi iman ve itikadı heyecana ve hissiyat-ı ulviyesi harekete gelir. Ruhun etrafından,vicdanın derin yerlerinden,o sirkat meyelanına hücum gibi bir halet-i ruhiye hasıl olur. Nefis ve hevesten gelen meyelan parçalanır,çekilir. git gide o meyelan bütün bütün kesilir. Çünkü yalnız vehim ve fikir değil,belki manevi kuvveleri –akıl,kalb ve vicdan- birden o hisse,o hevese hücum eder. Hadd-i şer’iyi tahattur ile ulvi zecr ve vicdani bir yasakçı o hissin karşısına çıkar,susturur.

Evet iman kalb de,kafada daimi bir manevi yasakçı bıraktığından fena meyelanlar histen,nefisten çıktıkça’yasaktır’der tard eder,kaçırır.”[99]

“Demek hakiki adalet ve te’sirli ceza odur ki:Allah’ın emri namıyla olsun. Yoksa te’siri yüzden bire iner.”[100]

“Eğer beşer çabuk aklını başına alıp adalet-i ilahiye namına ve hakaik-i İslâmiye dairesinde mahkemeler açmazsa,maddi ve manevi kıyametler başlarına kopacak;anarşilere,ye’cüc ve me’cüclere teslim-i silah edecekler..”[101]

Her şeyde ölçü iki şey olmalıdır:1)Şeriata uygunluluk.

2)İhlas.[102]

“Dünya için din feda olunmaz. gebermiş istibdadı muhafaza için,vaktiyle mesail-i şeriat rüşvet verilirdi.”[103]

Her bir insanın hakkı haktır,hiçbir hakka dahi feda edilemez,küçüğüne büyüğüne bakılmaz. “Nasıl ki sen bir gemide veya bir hanede bulunsan,seninle beraber dokuz masum ile bir cani var. O gemiyi gark ve o haneyi ihrak etmeye çalışan bir adamın,ne derece zulmettiğini bilirsin. Ve zalimliğini,semâvâta işittirecek derecede bağıracaksın. Hatta bir tek masum,dokuz cani olsa;yine o gemi hiçbir kanun-u adaletle batırılmaz.”[104]

Âyette:“Doğrusu Allah,ayrılığa düştükleri şeylerde aralarında hüküm verecektir.”[105]

“Çünkü Allah,kıyamet gününde,ihtilaf etmekte olduğunuz konulara dair aranızda hüküm verecektir.”[106] Ahiret her şeyin faş olduğu bir yerdir.

Bunu te’yiden:”(Ey Muhammed!)Hakkında azab hükmü gerçekleşmiş kimseyi sen mi kurtaracaksın?”[107]Çünkü karar verilmiştir.

Kıl kadar haksızlık etmeyen Allah,[108]en doğru sözlü olandır.[109]

İslam hukukundaki bir çok ana konular Bakara suresinde zikredilmektedir.

Kur’an-ı Kerim-de”Aile hukukuna ait 70 ayet,Medeni hukuka ait 70;Ceza hukukuna ait 30;Muhakeme usulüne ait yaklaşık 13; Anayasa hukukuna ait yaklaşık 10 ayet;Devletler

hukukuna ait yaklaşık 25;İktisadi ve mali hükümlere ait ise yaklaşık 10 kadar ayet bulunmak ta..”[110]olduğu ifade edilir.

Kur’an-da gerçek üstünlüğün Takva’ da[111],İnsanların Âdem’den,[112]Veda hutbesinde ve de ayet’ de Âdem’in toprakta olduğu belirtilir.[113]

Hadis’ de; İnsanlar tarağın dişleri gibi eşittirler.”[114]buyurulmaktadır.

Buna binaendir ki İslâm hukukunda,insan olmaları yönüyle esirlere İslâm öncesindeki muamelelerden farklı olarak iyi muamele edilir. erkek ve kadın esirler korunurdu.[115]

Mısır’da kurulan “Kölemenler Devleti”İslâm aleminde kölelerin devlet bile olup kurduklarını göstermiştir. Buda 2 asır boyunca devam etmiştir.

İslâm hukuku itibarıyla hüre uygulanan ceza;köleye uygulanmaz. Köleliği göz önünde bulundurularak hafifletilir.

Hadis’ de:”Dostum Cibril bana,köleye yumuşak muamele tavsiye etti,zannettim ki,onun hür olacağı bir zamanı tayin edecek.”

Yahya ibni Said anlatıyor:”Halife Ömer bin Abdulaziz beni,Afrikadaki zekâtı toplamak için gönderdi. Zekâtı topladım,kendilerine dağıtmak için fakirleri davet ettim. Zekâtı kabul eden fakir bulamadım. Çünkü,Ömer bin Abdulaziz,insanları zenginleştirmişti. Bunun üzerine köleler satın aldım,sonra da onları âzad ettim.”[116]

Şeriat Kur’an-de hadd ve sınırlar olarak da zikredilir.[117]

Osmanlılarda ilk defa şer’i usulün tatbiki ikinci padişah sultan Osman zamanında olmuştur. “Kadılar yetiştirecek kaynak bulunmadığından kadı’lar Anadolu,İran,Suriye ve Mısır gibi yerlerden getirilmiştir. I. Murad’ın molla Fahreddin Acemi’yi 130 akçe maaş ile ilk defa fetva görevine tayin etmiştir.”[118]

İlk defa İslâmiyetle çıkan hukuk,[119] Selçuklularda Askeri,mali,şer’i,hukuki ve idari olmak üzere beş kısma ayrılmış,[120] Moğol istilasından sonra (1258) İslam hukuku sistematik olarak,kısaca ve yazılan eserlerden özetleme suretiyle birer hukuk el kitabı haline getirilmiştir.”[121]

Ve yine”Ulül emrin birinci yetkisi,mevcut şer’i hükümleri,uygulamada kolaylık olsun diye,derleyerek kanun haline getirebilmesidir. Zülkadir oğulları döneminde hazırlanan kanunnamelerin çoğu maddeleri,bu manada bir düzenlemedir. Zira hırsızlık,içki içme,yol kesme ve benzeri had suçlarının şer’i hükümlerini kanun maddeleri haline getirmiştir. Osmanlı hukukundaki mecelle ve hukuku aile kanunnamesi de,bu gruba misal olarak verilebilir.”[122]

“Osmanlılarda ahkam-ı şer’iyye ve Kavanin-i örfiyye tabirlerine birlikte rastlamaktayız. Hiçbir şekilde örfi hükümler şer’i hukuka aykırı düşmemiştir.”[123]

“Bizzat bu şer’i hukuk şeriatın belirttiği şekilde Osmanlı devlet teşkilatının kanunnamesinde yer

almış,bizzat zina,katl,içki içme,hırsızlık ve iftira gibi suçların cezaları belirlenmiş ve teşvik edici yollar engellenmiş,yasaklanmıştır.”[124]

Ahkâm-ı Şer’iyye,[125] yani dinin hükümleri en mükemmel manada halifelik mekanizmasının işletilmesiyle uygulanmıştır. Bu konuda İbnu Haldun Mukaddimesin de:”İmamet herkesi uhrevi ve sonuç olarak ona raci olan dünyevi maslahat ve menfaatlerinde şer’i görüşün gereğini yerine getirmeye sevk ve mecbur etmektedir. Çünkü şâri’in nazarında dünyevi bütün haller,ahiret menfaatlerine râcidir. Buna göre hilafet,hakikat da dinin korunması ve onun gereğince dünyanın yönetilmesi (siyaseti) hususunda şeriat sahibinin vekâleti (halifeliği) demektir.”der.[126]

Bin yıldır dinin korunması için cesurane,Hz. Ömer’in dediği gibi:”Allah’ın hukukunu muhafazada insanlardan korkmayınız. Fakat insanların hukukunu muhafazada Allah’dan korkunuz.”dediği gibi yapılmış,maddi ve manevi rahmetlere vesile olunmuştur.

Bir uygulama da:”Hazret-i Ömer’in (R.A) tahtı hükmünde,kanun-u adalet-i şer’iyyesini reddetmeyen ve ilişmeyen Yahudilere,nasaraya ilişmiyordular. Demek kabul etmemek,tasdik etmemek idarece bir suç teşkil etmiyor ki;o çeşit muhalifler ve münkirler,en kuvvetli padişahların idaresi ve siyaseti altında bulunmuşlar.”[127]

Konu ile ilgili âyette:”de ki:Rabbimiz (kıyamet günü),hepimizi bir araya toplayacak,sonra aramızda hak ile hükmedecektir. O,en adil hüküm veren,(her şeyi)hakkıyla bilendir.”[128]

Âlûsi,-Ruh-ul Meâni-sinde şöyle der:”Şer’i hükümlere aykırı olmayan usul ile amel edenleri tekfir etmek ise büyük tehlikedir.” Meşrutiyet ve meşveret de böyledir.

Âyette geçen:”Kim Allah’ın indirdiği (hükümler)ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir.”[129] Buradaki ‘Men lem yehkum’ifadesinden kastedilenin ‘Men lem yusaddik’ olduğunu söyleyen Bediüzzaman,böylece küfrün ancak inkâr halinde gerçekleşmiş olacağını,uygulamamanın o kişiyi kafir etmeyeceğini belirtmiştir.

Allah âdildir zulmetmez,zulmü emretmez. Dinin hükümlerinde de zulüm aranmaz.

“Allah,hâkimler hâkimi değil midir?”[130]

UKÛBAT CEZALAR

Ceza anlamına gelen ukûbatın İslâmi istilahca mânası ise:” insanların medeni bir düzen içinde yaşamalarını,emniyet ve asayişini temin için kurulu düzenleri,yasaları ihlal edenlerin cezalandırılmaları gerekir,(ki) bunlarda ukûbat (cezalar bahsini teşkil eder)”[131].Yani”Gâye-nin (ıslah gibi) temini esastır.”[132]

İslâm hukukuna göre ceza amelin cinsine göre tayin edilir. Bediüzzaman'ın ifadesiyle:"Amel,cinsi cezadır. Ceza,cinsi ameldir."

Hukuk insanları cezalandırmak için değil,korumak için vardır. Her hak sahibinin hakkını haksızdan almak için vardır. İlk etapta karşısındakini cezalandırmak için değildir. Bundan dolayı hukuk insanların aleyhinde değil,lehinde kullanılır. Hukuk,suç aramaz,suçsuzun hakkını korur.

İslâm ceza hukukunu tedvin ederken suçluyu cezalandırmayı ne hedef alır,ne de gaye ve amaç addeder. Amaç caydırıcılıktır. Suçun ağırlığı sırf muhatabı o işten tenfir ettirip,nefretini celb ederek,dünyada ömür boyu onun zilletini çekeceğini ve en önemlisi bunun Allah tarafından konulan bir kanun olduğunu düşündürerek manevi yönden oluşturduğu ağırlıkla da sakındırmaktır. Zira Allah'dan ve O'nun yasakladıklarından korkup kaçınmayan bir insanı hiçbir beşeri güç ve kuvvet durduramaz ve engelleyemez.

Şahit olduğum bir olay meseleye biraz ışık tutması açısından manidardır:" Hapishaneye Din dersi vermeye gidiyordum. On iki yaşında hırsızlığa başlayıp on senedir yedi kere girip çıktığı hapishaneye be sefer kendisiyle beraber üç kişiyi daha getirmişti. O gelenlerde itiraflarında arkadaşın yüzünden buraya düştüklerini söyleyip,onu kınadılar.

Uzun boylu konuştuk. meselenin vehametini ve çirkinliği üzerinde durduk. Sonuç da yapmayacaklarını da söylediler.

Haftaya tekrar geldiğimde gardiyan bunların niyetlerini bozduklarını,bir daha yapacaklarını söylemesi üzerine,onlara bunun doğru olup olmadığını sorduğumda;-Evet-deyip devamla;"Hoca! bir yer daha var,orayı da soyacağız,ondan sonra söz,bir daha yapmayacağız. İster başaralım,ister başarmayalım. diyerek geçiştirdiler.

Bu sözlerinde de samimi olmadıklarını söylediğimde ise ona da evet-,dediler. Çünkü bir kere lekelenmiş olduklarını bahane ederek...

Ancak onlar kabre kadar devam edeceklerdir. Çünkü hiçbir caydırıcılığı olmadığı gibi,cazib hali bile bulunmaktadır.

Şeriatta ceza esas olmadığı gibi:"Aleyhine bir delil bulunmadıkça sanık lehine karar verilir." veya Hadis-de de belirtildiği gibi:"Gücünüz yettiğiniz kadar şüphelerle müslümanlardan suçların cezalarını kaldırınız." [133]

Nitekim İslâmdan öncede Yusuf Peygambere Züleyha'nın yaptığı zina isnadında hemen cezalandırılma yoluna gidilmemiş,mantıklı bir yol aranarak:"Eğer gömleği önden yırtılmışsa,kadın doğru söylemiştir,bu ise (Yusuf) yalancılardandır."

"Eğer gömleği arkadan yırtılmışsa,kadın (Züleyha) yalan söylemiştir. bu ise doğru söyleyenlerdendir." [134]

Toplumun huzurunu kaçırap işlenen suçlara bizzat Peygamberimiz zamanında Kur'an-ın tesbit ettiği şekilde ceza verilerek gelecek asırlara ışık tutulmuştur.

Hz. Ali'den rivayetle Peygamberimiz buyurur:"Mâsiyetin cezası üçtür. Geçim darlığı,sıkıntılardaki zorluk ve kişinin yiyeceğine ancak,Allah'a isyan ederek ulaşması."[135]

Buna istinaden kendisinde mâsiyetin üç halinin olduğuna değinen Gazâli,bunlardan:

- 1)İslâm devletinin görevi olan,ta'zir ve ceza uygulanacak olan ferdin kendine vereceği zararı engellemek;
- 2)Fert ve toplumun da engelleyebileceği,kullanmak üzere ferdin yanında şarab bulundurması gibi;
- 3)İçki içme gibi bir günahın işlenme şüphesi olan bir yerde,zan üzere ceza verilemeyeceğinden va'z ve nasihat yoluyla ikaz edilebilir.

Ancak devamlı günah işlendiği bilinen bir yer ise;mani olmak caizdir.[136]

Âyet ve Hadis'ler ışığında İslâmdan önceki işlenen suçlar hususunda muaf tutulmuştur."Kim İslâmın emirlerine güzelce uyarsa,İslam'dan önceki devirde yaptıklarından sorumlu tutulmaz."[137] Aynı durum şimdi de geçerlidir.

Ceza'da ölçü hususunda ise Kur'an-ı Kerim şu ölçüyü verir:" eğer ceza verecekseniz,size yapılan işkencenin misliyle ceza verin. Ama sabrederseniz,elbette o,sabredenler için daha hayırlıdır."[138]

İslâm'dan önceki Türk hukukunda:"Anne ve babalarını öldürenler,çarptırıldıkları ceza ve işkence sonucu ölme bile,işkenceden sonra Pazar başları ve benzeri umumi yerlerde katledilirler."[139] Göktürklerde ise:"İsyan,vatana ihanet,adam öldürme,zina,bağlı atı çalmak ve ikinci defa hırsızlık yapmanın cezası idamdır.

Hafif suçların cezaları arasında,tazminatla beraber uzun süreli olmayan hafif hapis cezaları da vardır."[140]

İslâm hukukuna göre her cezayı af yetkisi devlete verilmemiştir. devlet yetkili değildir. İslâm ceza hukukunda devletin hudud ve cinayet cezaları hakkında ne umumi nede hususi af yetkisi yoktur. Sadece Ta'zir suç ve cezalarında af yetkisi vardır.

Kıyas ve diyet cezaları şahsi hak olduğundan,hak sahibinin şahsi affıyla düştüğü gibi sulh ile de düşer."[141]

Nitekim Peygamber Efendimiz Hayber gazasında bir Yahudi kadının pişirip biryân ederek zehir kattığı bir keçiye Peygamberimize göndermesi neticesinde acele edip bir lokma alan Bişr ibnil Bera'nın zehirin tesirinden ölmesi üzerine Peygamber Efendimiz o kadını buna mukabil öldürtmemiş;kendisi kıyası uygulamayıp,Bişr'in veresesine verilmiş,onlar öldürmüşler.[142]

Tazir ise;Had olmayıp;haddin dışında bir te'dibdir.[143]

İslâm hukuku adam öldürme,zina,içki içme,iffete iftira,hırsızlık dışındaki suçların cezasını tayin etmez. Çünkü bu cezaların,zaman ve mekânı değişmesiyle değişikliğe uğraması icab eder. Teşri' organı bu esasa göre cezaları kanuna bağlayabileceği gibi,kanun bulunmadığında hakim,zaman,yer ve şahsın durumunu göz önüne alarak cezayı takdir edecektir. İslâmın tahdid etmediği ve ulül emre bıraktığı bu cezalara "Ta'zir" ismi verilmektedir."[144]

Ta'zir konusunda İbni Nüceym:" Dediler ki=Suç işleme anında her müslümanın müdahale hakkı vardır. Fakat suç işlenip bitirildikten sonra ona müdahale hakkı devlet başkanına geçer,halkın yetkisi sona erer."[145]

Özetle Gazâli şu ölçüyü ortaya koyarak,bunun aşılması konusunda şu hükmü belirler;münkeri ortadan kaldırmak,umumun yetkisi dahilinde iken,mesela;

"Münkeri nehyederken,kullanılacak kuvvetin sınırını aşmak cinayettir. Kırılmaksızın dökülmesi kolay iken,içkiyi dökmek için kırdığı içki kabının bedeli,şer'an kırıandan alınır ve tazmin etmesi gerekir. Fakat eğer kırmaktan başka bir çıkar yol bulamazsa kırması caizdir."[146]

Namazı alenen terk edenlerle,bunda ısrar edenlerin,alenen oruç tutmayanların cezası ta'zir olarak belirlenmiştir.[147]

Uyulacak esaslar ve kanunlar doğrultusunda ta'zir cezaları şunlardır:" 1) İdam cezası. 2)Celd (sopa)cezası. 3)Hapis cezası. 4)Sürgün cezası. 5)Teşhir yani (yalancı şahidi) ta'zir ve teşhir ederler.Hükmü ve öğüt,kınama cezaları. 6)Para cezası. 7)Kürek,pranga,bendlik ve kal'a bendlik cezaları."[148] Bunlarla beraber "1267 tarihli ceza kanununa göre ta'zir cezası üç değnekten 79 değneğe kadar olarak gösterilmiştir." [149]

İlâhi hukuk gerçek hukuktur,beşeri hukuk ise;sun'i hukuktur.

Cezaları düşüren bazı sebebler vardır ki bunlar özetle şöyledir:Suçlunun ölümü,kıyas edilecek uzvun yokluğu,eşkıya ve soyguncunun ciddi tevbesi,Ta'zir cezalarında devletin,kıyas ve diyet'de de mağdurun kendisi veya velisinin affıyla sulh,kıyasa mirasçı olmak,kıyas,diyet ve iffete iftira suç ve cezaların dışındaki diğer had cezalarında ve Hanefi hukukçularına göre Ta'zir cezalarında zaman aşımına uğrama. Zaman aşımı süresi bazılarında göre altı ay olarak belirlenirken,Ebu Hanife'ye göre,zamanın yasama organına bırakılmıştır.[150]

Tamamen düşmanın istilasında olan yani dar-ul harbde işlenen bir suç veya ona verilecek ceza hususunda:"Bütün Hanefi hukukçuları ve dolayısıyla Türk hukukçuları,İslâm ülkesi dışında suç işleyen müslüman veya zimmiye (Anlaşma ile İslâm diyarında yaşaması kabul edilmiş,hayatı hıfzedilen gayr-ı müslim)[151],İslâm hukukunun öngördüğü cezaların uygulanmayacağını,zira bu cezayı uygulayacak yüksek otoritenin bulunmadığını kabul etmektedirler. Ancak uygulanmaması,yapılan fiillerin meşru hale gelmesi demek değildir."[152]

Zimmiler konusunda Hz. Ali:" Bizim zimmetimizi kabul etmiş bulunanların kanı bizim kanımız gibidir ve onların diyeti de bizim diyetimiz gibidir."buyurmaktadır.

Ayriyeten bunlardan Cizye alındığından dolayı askerlik gibi bir hizmeti de yapmazlar ve

yaptırılmaz. Buda onları korumakla beraber çeşitli meslek dallarında ilerlemelerinde önemli rol oynamaktadır.

Bir de İslâm'da,Kur'an-da cezaları belirtilen suçların haricinde;"Cezası belirtilmemiş olan her suç için hapis cezası uygulanabilir."[153]

Yine hadis'de belirtildiği gibi:"İmamın yanılıb ceza kesmesinden,yanılıb affetmesi bana daha sevimli gelir."Ceza hedef değildir.

Dünyada bu cezaların uygulanmasıyla ahiretteki durumu hakkında ise:" alimlerin çoğuna göre ise şer'i cezalar asıl olarak dünyada suçun önüne geçmek için konulmuşsa da aynı zamanda,dünyada cezasını çeken bir müslüman hakkında bir cabir olmakta,yani ahirette görmesi gereken cezayı telafi edip onun yerine de geçmiş olmaktadır. Kafir hakkında ise zecri özelliğini korumaktadır. Bir müslümana dünyada ceza uygulanırsa,bu onu ahiret azabından kurtarmaktadır."[154]

Büyük Hadis alimi İmam-ı Nevevi'de şöyle der:"Şeriatın zahiri hükümleri,ahirette ceza talebinin düşmesini gerektirmektedir."[155]

Hadis-de:" Allah,bir kere affettiği bir şeyi ahirette yeniden söz konusu etmeyecek kadar yüce ve kerimdir. Yine Allah dünyada iken cezalandırdığı bir suça karşı,ahirette tekrar azab etmeyecek kadar kerimdir.[156]

Hadis-i Kudsi'de:" Günahkarların yalvarış-yakarışları bana,tesbih de bulunanların avazından daha sevimlidir."[157]

Cezaların uygulanmasındaki hikmet rahmetin celbine vesile olmaktır. Nitekim Hadis'de:"Yeryüzünde ikame edilen bir haddi şer'i,yer ehli için otuz sabah yağmur yağmasından daha hayırlıdır."[158]

Aksi durum azabın celbine vesiledir. Âyet'de:"Yahudilerden kaynaklanan bir zulüm sebebiyledir ki,helal ve hoş şeyleri onlara haram kıldık."[159]

Bundandır ki,Hadis'de:" İnsanoğluna bir ağaç çiziği (diken veya kamka batması veya her hangi bir musibet isabet etmesi) veya benzeri (küçük) bir şey (bile),ancak onun günahı sebebiyle isabet eder."[160]

Medinelilerin ölçü tartıda eksik tartmaları üzerine Peygamberimiz:" Beş şeye mukabil,beş şey vardır."dediği ve "Beş şeye mukabil beş şey ne demektir?"denildiğinde," Bir toplum,ahdini bozarsa,Allah onlara düşmanlarını musallat eder,Allah'ın indirdiği şeylerden başkasıyla hükmederse,o kavimde fakirlik yayılır;fuhuş yaygınlaştığı zaman,ölüm yaygınlaşır;ölçü ve tartıda noksanlaştırdıklarında,bitkiler bitmez ve onlar kıtlıkla baş başa bırakılırlar,zekâtlarını vermezlerse,yağmurları kesilir."[161]

Şapka ve Zünnarın küfür alameti olması,[162]onun kendisindeki özelliği olan secdeye gitmeye engel olmasıyla beraber,benzemeyi reddetmek içindir.

Menfiliklerin insanda kalıcı bırakmış olduğu izlerden dolayıdır ki;Peygamberimiz Peygamberlikten önce iki kere mâlâyani,bir eğlenceye katılmayı istediği halde ikisinde de uykunun bastırması üzerine uyuyup,sabahlamaya kalmasıyla,korunmuş olmaktadır.[163]

Müsbet durum imanı arttırdığı gibi,menfi durum da küfrü,kafirin küfrünü ziyade kılmaktadır. Mesela;

Hadis'de:"Abdestini yenileyen,sanki imanını yenilemiş gibi olur."[164]

Ve Ebu Cehil Bedir günü baygın ve hırlar halde iken üzerine çullanan İbni Mes'ud'a şunları söyler:" Arkadaşına (Muhammede) şunu ulaştır;hayatımda ondan daha çok öfkelendiğim-buğzettiğim hiç kimse yoktur. Şu öldüğüm anda da yine en çok öfkelendiğim odur."bu söz üzerine Peygamberimiz de:

Benim Fir'avunum Musa'nın Fir'avunundan daha şedid. Çünkü onun firavunu (ölürken,boğulurken) "İman ettim."dediği halde,benim ki,isyanını arttırdı."buyurmuştur.

Ve Ebu Cehil'in isteği üzerine onun kılıncıyla İbni mes'ud onun başını koparmıştır.[165]

Doğacak Musa'yı doğdurtmamak,doğacaksa öldürmek amacıyla bütün erkek çocuklarını öldürmek Fiar'avn taktiği ve Firavn-ca bir harekettir.

20. Asırda da gerek Deccalizm ve Süfyanizm-in,gerekse de hukuksuzluğun yöntemi de;gerek doğacak,doğmuş ve yaşayacak Mehdi ve Mehdiliği ortadan kaldırmak,insanların önünü tıkamak,saf dışı etmek için her yola baş vurmak,gayrı meşru yollara insanları sevk etmek;

Toplumda çeteleşmeyi de,mafyallaşmayı da,kanunsuzluk ve huzursuzluğu da arttıracak,çöküşü hızlandıracaktır.

Ancak bu durum bir şeyi engelleyemeyecektir;Musa ve Musa'ların doğumunu...Musa'lar Firavn-lar oldukça olacak ve doğacaktır.

Bu durum "Çaresizlikte çare"dir. Yani uygulanan bu cezaların çaresinin ve çözümünün uygulanmasından sonra ortaya çıkması demektir. Kangren olmuş bir parmağı kesmekle bileği ve kolu,neticede tüm vücudu kurtarmak mesabesinde.

Hız: Ali ile Fatih Sultan Mehmet'in bir yahudi ile,Salahaddin-i Eyyubinin miskin bir Hristiyan ile[166] aynı suçlu sandalyesinde sorgulanmaları; gayr-ı müslim de olsa hakkın korunduğunu ve de asırlar boyunca ibret ve dersin oluşuyla beraber hukuktaki üstünlük sergilenmiş olmaktadır.

Taberâni'de:"Ebu Bekir'den rivayetle:"Göktekiler ve yerdekiler bir müslümanın öldürülmesinde birlik olsalar,Allah onların hepsini de yüzüstü cehenneme atar."

Allah'ın Kur'an-da insanların dünyevi hayatlarının tanzimi için 550'den fazla hukuk ile ilgili ayet indirmesine karşı onunla yetinmeyip,terakki için onun hükmüne muhalif hükümler vazetmek yüceltmez,tedenni ettirir. Nitekim âyet'de:"Allah'a ve Rasulüne karşı gelenler,kendilerinden

öncekilerin alçaltıldığı gibi alçaltılacaklardır. Biz apaçık ayetler indirmişizdir. Kâfirler için küçük düşürücü bir azab vardır.”[167]

Şer’i hükümlerin hikmet cihetleri:Hasra gelmeyecek dünyevi ve uhrevi bir çok hikmet ve faydaları söz konusudur. Cenâb-ı Hakkın emrettiği veya yasakladıklarında hiçbir cihetle abes yoktur. Hepsi bir ve bir çok hikmete mebnidir. Çünkü Kur’an ve içindekiler insanlık için ve onların hayatlarını tanzim etmek için indirilmiştir. Mesela o hikmet yönleri kısaca:

“1)Kıyasın meşru’iyeti,hayatı idame içindir.

2)Haddi şürbün (içki cezasının) meşruiyeti,aklı muvakkaten olsun selbenden haram içkilerden vikaye (koruma) hikmetine mübtenidir. (dayanır)

3)Haddi zina,haddi kazif,haddi sirkatin meşruiyetindeki hikmetlerde şahısların ve cemiyetlerin nezahetini muhafaza,şerefini vikaye,hayatını,emvalini siyânet (koruma) gibi şeylerdir.

4)Keffâretlere gelince bunlar,ibadetle ukûbat cihetini cami bulunmaktadırlar. Bunlar günahları setrederek sevaba vesile olur. Bunlar,nefse,dine tecavüzden insanı zecr eder (sakındırır.)[168]

Bütün bu cezalar uygulanırken elbette sağlam mesnedler veya senedlere dayandırılır. Bunların başında şahidlik gelir.”Kişilere ceza verilirken şahid olan insanlarda adalet aranır,fısk ise ona manidir. olur olmaz kişinin şahadetiyle kişiler cezalandırılmazlar.

“Mezheb-i Hanefiyede,ehli zimmeden olan bir kafirin şahadeti makbuldür. Fakat fasık,merdudü-ş Şehadettir. Çünkü,haindir.”[169]

Bu konuda;insanlar arasında yapılan muamelelerde iki şahit aranır veya bir erkek iki kadın şahit olarak bulundurulur.[170]

Fasıkın şahadeti kabul edilmeyib,araştırılır.[171]

Zina isnadında bulunanın dört şahid getirmesi gerekir,aksi takdirde seksen sopa atılır.[172]

Eşine zina isnadında bulunan kimse ise,dört defa Allah adına yemin ederek şahitlik etmesi,beşinci defa da,eğer yalan söyleyenlerden ise Allah’ın la’netinin kendi üzerine olmasını dilemesidir. Ki buna İslam hukukunda “Liân” yani la’netleşme adı verilir. Kadında aynen kocası gibi yaptıktan sonra beşincide, eğer (kocası) doğru söyleyenlerden ise Allah’ın gazabının kendi üzerine olmasını dilemesi kendisinden cezayı kaldırır.[173]

Namazı terk etmenin hükmü ise;İslâmın imandan sonra en fazla üzerinde durduğu mesele olan namazın kılınmaması halinde ahiretteki cezasının dışında dünyevi cezası vardır. Bediüzzaman’ın ifadesiyle:” Namaz kılmayan haindir. Hainin hükmü merduttur.” Ruhlar aleminde Allah’ın Rablığını kabul edip,Allah’a söz veren insanın dünyaya gelince o sözünü yerine getirmemesi sözünden dönmek ve bir hıyanettir.

“Tembelliğinden veya umursamazlığından dolayı kılmayanlar hakkında Hanefi’lerin görüşü:Bu

kişi fasık olub,haps edilir ve namazı kılib tevbe edinceye kadar vücudundan kan akacak şekilde dövülür. Ya tevbe edib namazını kılar yahut hapishanede ölür. Ramazan orucunu terk eden kimse de bunun gibidir. Namaz ile orucun farz olduğunu inkar etmedikçe yahut bunlardan birini hafife almadıkça...öldürülmez.

Bu konuda anne-babanın örnek olup,çocukların namaza alışmaları[174] ve yedi yaşında onlara namazın öğretilmesi,[175] kılmamaları durumunda tatlı sert bir şekilde kılmaları sağlanmalıdır.

Delil olarak;Hadis'de:"Müslüman bir kimsenin kanı ancak üç şey sebebiyle helal olur:Zina eden dul,cana karşı can,dinini terk edip cemaâtdan ayrılan kişi(mürted).

Hanefi dışındaki imamlar ise;bir vakitte olsa,özürsüz olarak namazı terk eden kimse mürted de olduğu gibi,üç gün tevbeye çağrılır. Tevbe etmezse öldürülür.. Mâlikî ve Şâfii'lere göre,ceza olarak (hadden) öldürülür,kafir olduğu için öldürülmez."[176]

Hadis'de:"Yedi yaşında çocuklarınıza namaz kılmayı emredin. On yaşında namaz kılmamaktan ötürü onları (hafifce) dövün ve yataklarını ayırın."[177]

Âyet'de:" Dinde zorlama yoktur."[178] ifadesi kafirlere şamildir. Yoksa mü'minleri kapsamamaktadır.

Bundan dolayı bir aile çocuğunu namaz gibi bir ibadete zorlayabilir. Faidesi ise:" Şer'an yedi yaşına gelen bir çocuğa namaz gibi farzlara peder ve valideleri onları alıştırmak için,teşvikkârâne emretmek ve on yaşına girse,şiddetle namaz kıldırmak ve alıştırmak şeriatta var. Demek"Vacib olmadığı halde,nafile neviden yedi yaşından hadd-i büluğa kadar büyükler gibi namaz kılip oruç tutan çocuklar,mütedeyyin büyükler gibi büyük mükafatı görmek için otuz üç yaşında olacaklar"diye bir kısım tefsir bu noktayı izah etmeden umum çocuklara teşmil etmişler. Has iken âam zannedilmiş."[179]

İslam hukuku suç ve cezaları üç ana grupta toplar:"

1)Had cezaları. Bunlar;iftira,hırsızlık,yol kesme,zina,içki içme ve devlete karşı yapılan isyanlar,irtidad (Bunlar hukukullahı tazammun eder.)

2)Şahsa karşı işlenen suçlar. Kisas ve Diyet gibi.. Bunlarda hukuku ibadı tazammun eder.

3)Ta'zir ve siyaset cezaları. Bunlar ûlül emirce tayin edilir. Buda hukuku saltanatı tazammun eder."[180]

Bu cezalardan amaçlanan ana gaye ise özetle:"

1)Dinin muhafazası;mürted olanı katletmekle,

2)Aklın muhafazası;içki ve uyuşturucu madde kullananlara had cezasının uygulanması,

3)Nesebin muhafazası;zina suçunu işleyenlere,zina haddinin tatbiki,

4)Malın muhafazası;hırsızlık yapanlara,hırsızlığın gereği olan had cezasının tatbiki,

5)İnsan nefsinin vücut organlarının muhafazası ise,kıyas hükümlerinin tatbiki ile mümkündür.”[181]

Yol kesenler ise;öldürülme,asılma,sürgün,el ve ayaklarının çaprazlama kesilmesidir.[182] Veya yakalanmadan önce tevbe etmeleri halinde mağfirete mazhar olmalarıdır.

Hadislerden çıkarılan mana doğrultusunda:Cezaların uygulanması Rahmete vesile olduğu gibi,uygulanmaması azabın ve belanın celbine sebep olmaktadır.[183]

H A D D L E R

“Kur’an ve Sünnet’de belirlenmiş,kıyas ve diyet dışındaki ceza-i müeyyideleri ifade eden fıkıh terimi”olan hadler;[184]Takdir edilen ceza olup,Allah’u Taalanın hakkıdır.[185] Bu kıyas olmaz. Çünkü kıyas kula aid bir haktır.[186] Ta’zir ile de farklıdır,[187]aynı değildir.

Had’de esas Allah’ın koyduğu sınırları aşmamak,[188]aksi takdirde cehennemle beraber zillet verici bir azaba[189] dâçar olmak vardır. Maddi-manevi Allah yolunda mücahede edenlerdir ki,onlar Allah’ın hududunu korurlar.[190]

Hadler konusunda şefaathet ve engellenmesine çalışmak caiz değildir.[191]

Âyet’de:”Eğer Allah’a ve ahiret gününe inanıyorsanız bunlara Allah’ın dinini (tatbik) hususunda acıyacağınız tutmasın.”[192]

Hadisde de:”Had uygulanacak kişiye şefaathet ederek haddin uygulanmasını engelleyen kimse Allah’a karşı savaş açmış olur.”[193] Yani haramdır. Fidyeye ile de değiştirilemez.[194] Çünkü haddi şer’inin tatbiki günahın keffâretidir.[195] Tevbe etsin,etmesin.[196] Çünkü;” Hükümler,hadler günahları affeder.”[197] Yalnız yol kesicilik de tevbe şarttır.[198]

Haddi,Peygamber Efendimiz bizzat kendileri tatbik etmişlerdir.[199]

Peygamberimiz haddin hududunun Allah’ın hudud ve hukukunda olmadıkça hiçbir kimseye on değnekten fazla vurulmayacağını belirtir.[200]

Mesela uygulamada:”İffetli bir mü’min için zina eden bir kadınla evlenmek nasıl uygun değilse,iffetli bir kadının da zâni ve fâsık bir erkekle evlenmesi öyle uygun değildir.”[201]

Âyet’de:”Zina eden erkek,zina eden veya müşrik olan bir kadından başkası ile evlenemez;zina eden kadınla da ancak zina eden veya müşrik olan erkek evlenebilir. Bu,mü’minlere haram kılınmıştır.”[202] Dengi dengine. Ne tamamen hakkını iptal edip atma, ne de başkasının

hukukunu heder etme!..

Bu had cezaları uygulanırken bazı şartlar dahilinde tatbik edilir. Bunlar:

“1)Hırsızlık cezasının uygulanabilmesi için çalınan malın belli vasıflarda ve miktarda olması ve korunmuş bulunması şarttır.

2)Sarhoş edici ve uyuşturucu maddeleri kullanma suçunda –şarab dışındaki içkilerde-sarhoş olacak kadar içmiş olmak şarttır.

3)İffete iftira suçunda iftiraya uğrayan kimsenin muhsan olması şarttır.

4)Evlilerin zinasında uygulanan recm cezası için zina yapanın muhsan (iffetli ve evlilik içinde birleşmiş bir kimse) olması şarttır.

5)Cana kıyım suçunda kast ve teâmüde delalet eden aletlerin ve vasıtaların kullanmış olması şarttır.

Bu şartlar bulunmadığı takdirde had ve kısas yerine daha hafif ve ta’zir nevinden cezalar uygulanacaktır.”[203]

Ta’zire misal olarak:” Dört şahitle zina yaptığı isbat edilemeyen suçluya,zina haddi tatbik edilmeyecektir. Ancak üç şahitle zina yaptığı isbat edilen suçlu,bütün bütün cezasızda bırakılmayacaktır.”

İslâm hukukundaki ikinci suç ve cezalarından olan cinayet suçları ise,bunun cezası da kısas veya diyettir. Buda Kur’an ve Sünnet’de belirlenmiştir.

Üçüncüsü ise;İlk ikisinin dışında kalıp,ûlül emir veya kadılar tarafından takdir edilen suçlardır.[204]

Yani Ta’zir cezalarında alternatifler olup,takdir hakkı tanınmıştır.[205]

Gayr-ı müslimin zinadan cezalandırılması hususunda ise;“İslâm hukukunda İslâm ülkesinde yaşayan gayr-ı müslimler de zina fiilini işleseler,şartları ve unsurları tamam olduğu takdirde,hadd-i zina tatbik edilir.”[206]

İmam-ı Azam Ebu Hanife’ye göre,az veya çok şarab (hamr) içmek yahut sarhoş edecek kadar içkileri kullanmak,had cezasını gerektiren bir suçdur.” Diğer İslâm hukukçuları ise hepsini aynı hükme tabi kılmışlardır.[207]

Zorla içirilene bu ceza gerekmemektedir. “Had cezası ise,eksik ve fazla olmadan içki içene sopa ile seksen kırbaç vurmaktır.”[208] Osmanlı bunu tatbik etmiştir.

Nitekim uyku ve bayılma hali bir eksiklik olup,bu halde iken bir kişi hukukullahı taalluk eden konularda yani zina,zina iftirası ve içkiden sorumlu olmayıp,kul hakkına taalluk eden hırsızlığı

sorumluluğu kalkmaz. İkrâh ve amelîyat için verilen kimsenin durumuda aynıdır.

Yine mecnun olan bir kimse cinayetinden sorumlu olmayıp, ancak diyetini öder. Suç işlediği zaman ona had cezası tatbik edilmez.

Böylece kul hakkıyla ilgili konularda yapılan hata, kısas gibi bedeni cezaları kaldırırken, diyet ve tazmin gibi mali olan cezaları kaldırmamaktadır.[209]

Kasten öldürmenin dışındaki, diyeti gerektirecek durumlarda mağdur veya taraflarının diyet bedelini almalarında her hangi bir beis, haramlılık yoktur, alabilirler.[210]

Had cezalarında; emniyetin muhafazası, nizamın tesbiti, ahlakın korunması amaçlanırken,[211] irtidad cezasıyla din muhafaza edilir. Katl ve Kazf suçuna mukabil nefis muhafaza edilir, içki cezası ile akıl korunur, zina cezasıyla nesil, hırsızlık cezasının tatbikiyle de mallar korunmuş olur.”[212]

İslâmın zuhurundan bu yana bin yıldır uygulanan, uygulama alanına konulan bu müeyyideler ile toplumun ve insanların huzuru temin edilmiştir. Amaç, birinci derecede suçsuz ve masum insanın hakkının korunması ve suçluya tercih edilmesidir. Mesela bir batılının itirafıyla da sabittir ki; kendisinin on dört yıl payitaht olan İstanbul’da kaldığı halde on hırsızlık olayına rastladığını, bunların ise gayr-ı müslimlerce yapılmış olup, yine de o müslüman milletten birisinin bile hırsızlık yaptığına şahit olmadığını itiraf eder. İşte gerçek adalet...

Yine:” Tarih gösteriyor ki, İslam toplumu şer’i hadleri tatbik ettiği zamanlarda malından, ırzından, nizamından emin olarak huzur içinde yaşamıştır. Hatta nefisini arındırmak, günahının keffâretini ödemek için suçlunun bizzat kendisi, kendine had uygulanması talebinde bulunmuştur...

Hatta Celd (sırta sopa vurma) gibi bazı hadlerin şer’i usullerine uygun olarak tatbik edilmesi bir çok asi ve günahkara –uzun olsun, kısa olsun- bir zaman hapis karanlıklarında kalmaktan daha kötü değildir. Recm (taşlayarak öldürme) cezasına gelince bu, ırza tecavüz edenlerden toplumun intikam almasını temsil eden ve suçtan caydırıcı, İlâmi (tanıtıma yönelik) yolla yapılan bir öldürme olayından ibarettir.”[213]

Buda mücerred manada değerlendirilmemeli, suçun çirkinliğini, bir hakkın çiğnendiğini, çiğnenecek hakların koruma altında olduğunu düşünerek ve düşündürerek değerlendirilmelidir.

Hırsızlık suçuna el kesme cezası verildiği halde, bazılarının zannettiği gibi, eli kesik insanların çok olması gerekirdi. Oysa durum tam aksinedir. Tarih bunu göstermemiş, ve de şahit olmamıştır.

Böylece;”Hukukullah sahasına girdiği halde iskat kabul etmeyen mükellefiyetler de vardır. Bunlara örnek olarak namaz, zekat ve had cezaları gösterilebilir. Had cezalarında devlet başkanına af yetkisi tanınmayışı da (Rasulullahın ve Hz. Ebu Bekir’in uyguladığı) bu anlayışla bağlantılıdır.”[214]

Böylece Azami şerden sakınmak için,Ehven-i şer ihtiyar olunmuş olur.

Özetle:”Had’ ve ‘Ceza’,emr-i ilahi ve adalet-i Rabbaniye namına icra edildiği vakit hem ruh,hem akıl,hem vicdan,hem insaniyetin mahiyetindeki latifeleri müteessir ve alakadar olurlar.” Ancak aksi durumda yani;”Emr-i ilahi ile olmadığından,o cezalar da adalet değil. Abdestsiz,kıblesiz namaz kılmak gibi battal olur,bozular. Demek hakiki adalet ve te’sirli ceza odur ki: Allah’ın emri namıyla olsun. Yoksa te’siri yüzden bire iner.”[215]

Katli mübah kılan sebebler şunlardır:1)Haksız yere adam öldürmek. 2)İrtidat. 3)Yol kesmek. 4) Halifeye huruc ve isyan. 5)Harbi kafir. 6)Yer yüzünü ifsad.[216]

KISAS VE ADAM ÖLDÜRME

Kisas:”Teşeffi-i sadr ve ahz-ı intikam için meşru olmuştur.”[217] Yani;” Öldürülmede,azayı yok etmede ve yaralamada kisas emredilmiştir. Böylece ceza,suç cinsinden tayin edilmiş ve eşitlik sağlanmıştır.”[218]

Kur’an kisasla insanın hayatının muhterem olduğunu göstermiş,”Kısasta sizin için hayat vardır.”[219]ifadesiyle,bir kişinin öldürülmesi emredilirken,bir çok insanın hayatının ortadan kaldırılmasını da engellemiş olmaktadır. Bir çok kabilelerde de uzun boylu süren kan davalarını ortadan kaldırmış olmaktadır.

İslâmda ilk kisas,” Leys-lerden birinin Huzeylilerden bir adamı haksız yere öldürmesinden dolayı İslamda kisas ile neticelenen ilk kan davası idi.”[220]

“Kur’an İsrailoğullarındaki” ‘a’za-da kisas’ hükmünün uygulandığını söyler. Hanefilere göre aksine hüküm bulunmadığından kabul edilir.”[221] ve “ Babiller zamanında Hammurabi kanununun 116,210,230. maddelerinde zulmü ifade eden “Öküz için öküz”, “Kız çocuğu için kız çocuğu” kanunları[222] uygulanmıştır.

Her vicdan sahibi yapmış olduğu kötülüklerden vicdanen muzdarib olur. Hayat boyunca vicdanınca hapsedilir,sıkıntı duyar. Bu durumdur ki;Japonya’da Yakuzalar hata yaptıklarında –özür- olarak parmaklarını keser –Baba- ya sunarlar.[223] Kesik parmaklarıyla tanınan bu insanlar kendi kisaslarını kendileri uygularlar. Böylece “ İslâm hukuku ilkeleri adım olarak şahsi intikam yerine şer’i kisas,kuvvet yerine düzen getirmiştir.”[224]

Basit şeyler için kisas uygulanmaz. “ Ancak kişinin gözüne vurub görme gücü kaybolursa kisas gerekir. Kulak,burun,dudak,dil,diş,mafsallardan kesilen el,parmak,ayak’da böyledir.”[225]

Hadis’de:”Kim suda boğarsa biz de onu boğarız ve kim ateşte yakmak şeklinde bir metod takib ederse bizde onu yakarız.”, “ Livata suçunu işleyenlerin ikisini de öldürünüz.”buyurulmuştur.

Bu konuda Şâfiî;" Yakanı yakarız,boğanı boğarız. Bunu delili,her şeye misliyle mukabele etmek gerektiğine delalet eden bu naslardır." [226]der. Âyette:"Kötülüğün karşılığı,ona denk bir kötülüktür. Fakat kim affeder ve durumunu düzeltirse onun ecri Allah'a aittir." [227]

Ceza suçun mislidir.[228] Ve bu misillemenin ölçülü olması gerekir.[229]

Ancak bu misliyet bir iftirada farklılık arz eder. Nitekim Mücahid ve Süddi'den naklen;"Birisi birisine 'Allah onu rezil rüsvay etsin!' dediğinde,oda ona aynısıyla mukabelede bulunsun. Ama,birisi birisine haddi gerektiren bir iftira attığında,iftira atılana,aynı şeyi söylemek değil,tam aksine,iftira atan kimseye,Allah'ın emrettiği had cezası gerekir." [230]

Her şey misliyle yani;" Cezanın,suçta göre olacağı da malumdur. Sövmeye,ta'zir;iftiraya,'Hadd';hırsızlığa el kesme;zinaya,recm;öldürmeye,kıyas...ile mukabele edilir. Hatta iki denk kimsenin birbirine sövmesi de,ta'ziri gerektirir. Binaenaleyh,bu kafirlerin suçu,suçların en büyüğü olunca,hiç şüphesiz bunlara en büyük cezayı,yani cehennem ateşini hak etmiş olurlar. Çünkü,bu cehennem ateşi,derin,karanlık,korkunç ve kendisinden kesinlikle kaçışın olamayacağı bir yerdedir." [231]

" Kıyas şahitlerin rücu' eylediklerinde katledilmeleri;beşinci defa hırsızlık suçunu irtikab edenlerin"Tekrar yaparsa onu katlediniz" gibi emirlerin siyaseti şer'iyye olarak değerlendirildiği ifade edilir." [232]

Cenâb-ı Hakkın yanında hayat kıymetli olduğundan" Çocuk,ölüm anındaki kimse,öldürdükten sonra deliren ve bu gibi durumlarda da kıyas uygulanır. Bu durumlar mani değildir." [233] Kişinin kendisini müdafaa hakkı da meşru kılınmıştır.[234]

İslâmiyetteki kolaylıktandır ki;" Hayatın aslı sırf Allah'ın ihsanı olduğu ve kıyas da kul hakkından başka birde Allah'ın hakkı bulunduğu cihetle Cenâb-ı Allah,Muhammed üzerine kisası yazarken,bir hafifletme ve rahmet olmak üzere Af ve Diyeti de meşru kılmıştır. Bu affı da,hak sahibi olan öldürülenin varisi ve velisinin eline vermiştir." [235]

Hadisde: "Beni İsrail'de kıyas vardı, fakat diyet yoktu." buyrulur.

Bundandır ki kulun hakkı tehir edilmez. Öyle ki,Kıyasda;kul hakkı ile hakkullah yani Allahın hakkı içtima ettiğinde,kulun hakkı tehir edilmez. Mesela,Harem'de kıyas durumu halinde 'Eğer bir kimse o beyte girerse katl-u ğarat gibi şeylerden emin olur." ayeti karşısında,meşru olan yol,o insanın harem dışında kıyas edilmesidir. Yoksa kul hakkının tehiri caiz değildir.[236]

Kıyas hakkı;"Mesela küçük bir oğulun kıyas hakkını,babası alır. Yani;Allah'ın feraiz üzerine miras hakkına sahip kıldığı kimseler,kıyas hakkına sahiptirler. Diyet de böyledir." [237]

"İki adam bir adamı öldürdüklerinde,ölenin velisi,onlardan birisini affetse;ikincisini kısıâsen öldürebilir.

Şayet bir adam iki adamı öldürdüğünde;öldürülenlerin birisinin birisi af etse;diğerinin velisi onu kısıâsen öldürebilir." [238]

Deliye ise kısas uygulanmazken,sarhoş olana uygulanır. Uygulanma yeri ve konusunda ise,Hadisde;Camide olmayacağı ve kılınçla olacağı,belirtilir.

Teşri'inin bir çok hikmetleri olan[239] kısasın mana ve anlamı ise;" Kur'an:

1)Katil ile maktulü kardeş ilan ederek kısas cezasının affını ve sulhü zimmen teşvik etmektedir.

2) Adam öldürmede af yetkisini tamamen maktulün velilerine tanımaktadır. Devlet başta olmak üzere bu konuda kimsenin af yetkisi yoktur.

3)Af gerçekleştiği takdirde,katilin öldürdüğü aileyi iktisadi açıdan desteklemesini emretmektedir.

4)Affedilmediğinden katil kısas yoluyla öldürülürse,buna da hem cemiyet hem de her iki taraf için kan davası yolunun kapatılması ve huzurlu hayatın temini olarak göstermektedir.

Kısaca İslâm hukukuna göre,kısas cezası kaldırılamaz,devlet tarafından affedilemez. Kaldırılması sağ insanların hayatına kastetmenin müeyyidesini kaldırmak demektir." [240]

Musevilikdeki kısasa,Hristiyanlıkdaki Diyete karşı İslâmiyetde;Kısas,Diyet ve af konusunda muhayyer bırakılmıştır.

Nitekim âyette:"Sizden her biriniz için bir şeriat ve açık yol kıldık." [241]

Nasılki:"Vacib taâla Yahudilere her tırnak sahibi sığır ve davardan kesilen hayvanın iç yağını,yahudilerin cinayetlerine bedeli ukubet olarak haram kıldı."Buradaki haramiyet zararlı oluşundan değil,-emir ve nehiy kabilinden- cürümlerinden bir ceza olarak nimetten mahrumiyet sebebiyledir. [242]

Böylece kısas;Kasten yapılanlara karşı aynıyla mukabele etmek. Yani sırf kan dökmek ve fitne çıkarmak amacıyla fert veya toplumun hayatına kastetmeye çalışanların hayatına da kısas yoluyla karşılık vermektir. Ta ki toplum hayat bulsun. Şu durumda hayatı tehdit edilen toplumun hayatı,ancak o toplumda kısasın hayat bulmasıyla mümkündür.

Gayr-ı müslim ihtida etse veya cizye verse (İmam-ı Azama göre cizyenin miktarı:Zengin olanlara 48,orta halli olanlara 24 ve edna (aşağıda) olanlara 12 dirhemdir.) [243]ondan kabul edilir ve onunla musalaha edilir. Ancak müslüman olupda,dinden çıkan bir insanla müsâlaha hiçbir cihetle mümkün değildir. Zira o insan bütün duygularıyla tefessüh etmiştir. İslahı mümkün olmadığından,hayatını iki şekilde devam ettirir. Biri: Rüşveti mutlaka. Yani,devamlı her istediğinin yerine getirilmesi ve verilmesi.. İkincisi: Hürriyeti mutlaka. Hiçbir engellemeye gidilmemesi,müsamaha göstermek ve göz yummakla olur.

Bu insana dinde mürted denir. Din böyle bir insana hiçbir cihetle hayat hakkı tanımamıştır. Çünkü müslüman tereyağı misalidir. Bozuldu mu hiçbir yönüyle istifade edilmez. Zehirdir. Yılan gibi zehirlemekten zevk alır.

Arı su içer bal akıtır,yılan su içer zehir akıtır. Su aynı sudur. Bu durum tamamen yapıdan

kaynaklanır. Yapısı bozulduğundan zehirlemekten zevk alır.

Âyet'de:"De ki:Herkes,kendi mizac ve meşrebine göre iş yapar. Bu durumda kimin doğru bir yol tuttuğunu,Rabbiniz en iyi bilendir."[244]

Gayr-ı müslim ise yoğurt misali olduğundan bozalsa da işe yarar. Bir olan Allah'a inanmasa da bazı güzel hasletleri bulunur. En azından milletin menfaatını düşünür. Ben ölsem de milletim sağ olsun,der.

Fakat mürted,anarşist olan bu kişi ise:ben öldükten sonra isterse dünya yıkılsın. Ben susuzluktan öldükten sonra,isterse dünyaya bir daha yağmur gelmesin,yağmasın,der.

Kur'an böyle bir cezayı koymakla,insanları suç işlemekten caydırır. Mesela:"Hırsız erkek ve kadının ellerini kesiniz"[245]buyurur. Burada hırsızlık bir zaruri,ölümcül bir ihtiyaçdan,mağduriyetten veya normal bir durumdan dolayı bu had cezası uygulanmaz. Bunun ta'zir gibi bir cezası vardır.

İşin bir de devlete bakan yönüyle her ihtiyacı temin edilmiş,durumu normal olduğu halde,sırf alışkanlıktan veya keyf için,toplumun ahlakını bozmadan kaynaklanan bir sebepten dolayı en son karar olarak uygulanır.

Terör af ve bağışla önlenemez. Müsamaha ve rüşvet onu durduramaz. Zira aç canavara karşı muhabbet ve şefkat onu durdurmaz,belki iştahını açar. Döner dışının de kirasını ister.

Yanlış etmeyelim,yanlış yapmayalım. Ancak şunu bilelim ki;Doğu insanının nabzına uygun şerbet verilmelidir. Ona dini yönden ve maddi açıdan yardımcı olup,dini terbiye ve esası olan Hürmet,merhamet,emniyet,itaat,helal ve haramı bilip haramdan kaçınma duygusunu yerleştirmekle oradaki huzursuzluk ortadan kalkacaktır.

Bununla beraber bu esasları temin ve yerleştirmek bir başarı sayılırken,buna engel olana da gerekli cezası layık olduğu şekilde verilmelidir. Yoksa öğretmeni,emniyet görevlisini ve masum insanı öldüreni affetmek veya birkaç sene besleyip geri çıkarmak,hatta kaçmasına göz yummak bir şefkat değil,zulümdür. Dolaylı olarak devamını sağlamaktır! Bu ise çözüm değil,çözümü zorlaştırmaktır.

Çözümün zorluğu şuradan kaynaklanmaktadır: Sineklerle uğraşmaktadır. Bataklığı kurutma yoluna gidilmemektedir. Oysa bataklık devamlı sinek üretmektedir. Bu işler ilaçlamayla çözümez. Dış da ve iç deki bataklıkları kurutulmalıdır. Her ne kadar o ilaçları bize satıp kar eden batılların kaynakları kapansa,hoşlanmasalar da!..

O halde ya bünye,bünyedeki zarar veren kur-da ve mikroba feda edilecektir? Ve ya kurt ve mikrop bünyenin devamı ve sağlığı için bünyeye feda edilecektir?

Çözümler köklü olmalıdır. İslâmın getirdiği çözümler ise,köklüdür.

Hadis'de belirtildiği üzere:"Allah'ın affetmeyeceği suçlardan biri şirk iken,diğeri bir mü'mini

kasten öldürmektir. Ve bir müslümanı öldürmenin,dünyanın yok olmasından Allah'a daha önemsiz olduğu"[246]ifade edilir.

Allah mü'minlerin sıfatını belirtirken;"Haksız yere adam öldürmeyeceklerini[247],kan dökmeyeceklerini[248],intiharda bulunmayacaklarını,[249]fakirlik korkusuyla da olsa evlatlarını öldürmekten sakınmaları gerektiğini[250],aksi takdirde azabının büyük olacağını ifade eder.[251]

Kasten adam öldürmede[252],kısasa kısas olup (ki Rasulullah zamanında da uygulanmıştır.))[253],aynen öldürülür. Veya öldürülen tarafın sahiblerinin rızası ile Diyet verilir.[254] Rıza olmadığında kısas uygulanır,yaralamada ise Diyet alınır.[255]

Hayber Gazasında bir yahudi kadınının,bir keçiyi biryân yapıp Peygamber Efendimiz ve sahabilerinin önüne getirdiğinde,şiddetli zehirinden dolayı Bişr ibnil Bera'nın aldığı bir lokmadan vefat etmesi üzerine,Peygamberimiz Zeyneb adındaki o kadını Bişr-in veresesine vermiş,onlar öldürmüşler.[256]

Mekke'nin fethinden sonra Huneyn savaş günlerinde müfreze de bulunan Muhallim bin Cessame'nin selam veren birini düşman zannedip arkasından vurması üzerine varislerinin diyet istemelerine karşı Peygamberimiz onlara:"Size diyetini vereyim,kısastan vazgeçin."deyip 100 deveye onları razı etmiş ve Muhallime de:"Selam vereni öldüreni Allah affetmesin,çık git buradan!"deyip kovmuş,kahrından bir hafta içerisinde ölen Muhallim-i toprağa koyduklarında iki sefer toprak cesedi dışarıya fırlatıp,üçüncüsün de gömmüşlerdir.[257]

İslâmın bu uygulamasına karşı;" Beni İsrailde kısas vardı,fakat diyet yoktu."[258] Ehli İncil'de afv ile emr olunmuş,bu ümmet ise hem kısas,hem de afv ve erş (diyet) ile hükm olunmuş.[259]

"Diyet (erkeklerin) ise: 10.000 Dirhem (45 gr. Gümüş),1000 Dinar altın veya 100 devedir. Veya bunların mukabili verilir.

Kadınların diyeti ise;erkeklerinkinin yarısıdır.

Abdumuttalib'in yüz deve diyeti İslam hukukunda yer almıştır.[260]

Veda Hutbesinde kasıtlı öldürmede kısas,taş ve deynek ile kasda benzer öldürmede de 100 deve (veya muadili) verileceği,buna ziyade etmenin cahiliyet ehlinden olmak olduğu belirtilmiştir.[261]

Olay özetle;Abdumuttalib rüyasında zemzem'in yerini görür ve açar. Ancak kimseleri olmadığından Mekke'liler kendilerinin de ona ortak olmaları şartıyla müsaade edeceklerini söylemeleri üzerine yerini belirsiz edip kapayarak Allah'a, kendisine 10 evlat vermesi halinde birini kurban edeceğini vadeder. Duası kabul edilir ve va'dini yerine getirmek üzere Kur'a çeker ve Oğlu Abdullah'a çıkar. Mekke'liler bu hareketin kötü bir örnek olup yapmamasını ve Şam'da bulunan kahin ve bilgin kadına danışmasını söylemeleri üzerine müracaatta kadın;Onlara sorar-Bir insanın sizde diyeti nedir?

Abdumuttalib cevaben, 10 deve olduğunu söylemesi üzerine kadın; Abdullah ve devenin bir ok-a isimlerinin yazılarak çekilmesini, Abdullah'a çıkması durumunda da onar onar arttırılmasını teklif üzerine bu durum uygulanır.

Her seferinde Kur'a Abdullaha çıkar, onuncuda da kur'a develere çıkar. Ancak tatmin olmak için üç kere daha çekildiğinde hep develere çıkınca, develer Abdullah karşılığında, onun diyeti olarak kesilir, kurban edilir.

Ve böylece " Bir insan diyeti, Kureyşliler ve Araplar arasında 100 deve olarak kabul edilme adeti benimsendi. Rasul-i Ekrem Efendimiz de bu adeti olduğu gibi bırakmıştır." [262]

Hadisde de belirtildiği gibi: "El-Kâtulu La Yerisu"-Mirasa konmak niyetiyle bir yakınıni öldüren mirastan mahrum bırakılır. -

"Yani öldüren öldürdüğü kimsenin mirasına varis olamaz. Hanefilere göre ittifakla:" kısas ve keffâret gerektiren öldürmeler (kasten veya kasta benzer ve hata ile öldürmedir.) mirasa engel olup, kısas ve Keffâreti gerektirmeyen öldürmeler ki bunlar; (Haklı olarak öldürme, mazeretli öldürme, ölümüne sebep olma, mükellef olmayandan sadır olan öldürme şekilleridir.) mirasa engel değildir." [263]

-Hucurat 9. ayet'de buyurulduğu üzere: "Savaştan önce esas olan sulhtur." Bu konuda Cessas eserinde [264] : " Allah taâla savaştan önce hakka daveti emretti. Şayet hakka dönmekte diretirlerse kendileriyle savaşılır."

Mesela: " Savaşta çocuk anne babası ile karşılaşır, imkan nisbetinde onları öldürmekten kaçınması gerekir. Ancak onlara kendisini öldürme fırsatını tanıdığı anda öldüreceklerinden korkması sebebiyle kendini savunması için onlara fırsat vermeyebilir." [265]

Anne-babanın hukukunun öneminden dolayı Tirmizi'de rivayet edilen Hadis'de: " Çocuğu (nu öldürmesi) sebebiyle babaya kısas yapılmaz." Kısas hakkının sakıt olduğu ifade edilir. [266]

Suyuti, Cem'ul Cevami' de, Abdullah ibnu Amr ibnil As-ın rivayetini zikreder: " Benu Müdlic'den birisi oğluna öfkelenmişti. Kılıcını üzerine fırlattı. Bacağından isabet alan çocuk kan kaybederek öldü. adamcağız kabilesinden bir gruba katılarak Hz. Ömer-e kadar gitti. Hz. Ömer: " ey nefsinin düşmanı herif, demek oğlunu öldürdün ha! Eğer Hz. Peygamberin 'Çocuğu sebebiyle baba kısas edilmez.' dediğini duymasaydım, seni öldürürdüm, diyetini getir." dedi. Adam 120-130 deve getirdi. [267]

Diğer bir rivayette: "- Amr İbnu Şuayb'ın rivâyetine göre: "Beni Müdlic'ten Katâde adında bir adam, oğluna bir kılıç fırlattı. O da bacağına isâbet etti. Yaradan fasılasız kan kaybı oldu ve oğlan öldü. Sürâka İbnu Cu'sum Hz. Ömer (radiyallâhu anh)'e gelip durumu haber verdi. Hz. Ömer: "Kudeyd suyuna yüz yirmi deve hazırla, ben oraya geleceğim" dedi. Ömer (radiyallâhu anh) oraya gelince bu develerden otuz hıkka (dört yaşına giren dişi deve), otuz cezea (beş yaşına girmiş dişi deve) ve kırk halife (hâmile deve) aldı. Ve sordu: "Maktülün kardeşi nerede?" "İşte benim!" dedi. "Al bunları! Zira Hz. Peygamber (aleyhissalâtu vesselâm) şöyle buyurmuştu: "Katile (ne diyetten, ne mirastan) hiç bir hisse yoktur." [268]

Câni hakkında A. Udeh şöyle der:” Cani,cinayeti işlerken görüldüğünde –kim olursa olsun- işledi suç dan kuvvet yoluyla men’edilir. Ve bunu engellemek için gerekli kuvvet kullanılır. İşlenen suç,ister hırsızlık gibi fertlerin hukukuna tecavüz,ister içki içmek ve zina yapmak gibi toplumsal haklara saldırı şeklinde olsun değişmez. Böyle bir savunma “Umumi manada meşru müdafaa hakkı” adını alır.”[269]

Yani özet bir ifadeyle;” Şeriatın kabul etmediği ve önlemeye imkan verdiği her çeşit fiili ortadan kaldırmak,münkeri değiştirmektir. Bu ister müdafaa,ister başka şekilde olsun.”[270]

-Her hangi bir “Kasta benzer öldürmede asli ve bedeni olmak üzere iki türlü ceza vardır:

-Asli ceza;Diyet ve Keffârettir.

-Bedeli ceza ise; Oruç ve Ta’zirdir.

-Birde bunlara bağlı olarak (Tebai) ceza vardır ki,bu mirastan ve vasiyetten mahrumiyet cezasıdır.”[271]

-“Diyet ise,kıyasın uygulanamadığı hallerde onun yerine geçmektedir.”[272]

-Hz. Ömer ve Hz. Ali’nin uygulamalarından dolayı,”Hatalı öldürmenin”[273] 3 yıla,onlar tarafından tecil edildiğinden dolayı,tecil olunacağı da belirtilir.

Diyet hususunda hadislerde:” 1876 - Hz. Ali (radiyallâhu anh) demiştir ki: "Şibhu'l âmd'in diyeti üç kısımdır. 33 adet hıkka, 33 adet cezea, 34 adet seniyye-bâzil arası devedir. (Seniyye altı yaşına, bâzil de dokuz yaşına basmış deveye denir.)" Yine Hz. Ali şunu da rivâyet etmiştir: "Hatâen öldürmede diyet dört kısımdır: 25 hıkka, 25 cezea, 25 bintu lebün, 25 bintu mehâz." Ebü Dâvud, Diyât 19, (4551, 4553). Abdullah İbnu Amr İbni'l-As (radiyallâhu anhümâ)'ın Ebü Dâvud ve Nesâi de merfu olarak kaydedilen bir rivâyetinde şöyle denmiştir: "(Cürüm sırasında) kamçı ve değnek kullanıldığı müddetçe hatâ, Şibhu'l amd'dir." [274]

- İbnu Abbas (radiyallâhu anhümâ) anlatıyor: "Resülullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki: "Şu ve şu -yâni serçe parmakla baş parmak- diyette eşittirler."

Tirmizi'nin rivâyetinde şu ziyade mevcuttur: "İki elin parmaklarıyla iki ayağın parmakları da eşittir. Her bir parmağın diyeti on devedir."

Nesâ-i'deki ziyâde şöyledir: "Parmaklar hakkında diyet, onar onardır." [275]

Amr İbnu Şuayb an ebihi an cediti (radiyallâhu anh) anlatıyor: "Resülullah (aleyhissalatu vesselam) buyurdular ki: "Mûzıha olan yaraların diyeti beşer devedir.”[276]

- Abdullah İbnu Ebi Bekr İbni Muhammed İbni Amr İbni Hazm, babasından naklen anlatıyor: "Resülullah (aleyhissalâtu vesselâm)'ın İbnu Hazm'a diyetler hakkında yazdığı tâlimatta şu hususlar da vardı: "Nefis için (diyet olarak) yüz deve, burun tamamıyla koparılacak olursa diyet-i kâmile, me'mûme (denen ve beyin zarına kadar ulaşan yara) için diyetin üçte biri,

câife (denen karın veya başın boşluğuna ulaşan yara) için de bunun kadar; göz için elli, ayak için de elli, vücudda bulunan her parmak için on deve, her diş için beş, müziha (denen ve kemiğe ulaşan yara) için beş deve (lik diyet vardır)." [277]

- Nesâi'nin bir rivâyetinde şu ibâre yer alır: "Nefis için diyet-i kâmile; burun tamamen koparılmış ise diyet-i kâmile, dil için diyet-i kâmile, iki dudak için diyet-i kâmile, sulb (bel kemiğinin kırılıp kişinin kamburlaşması) için diyet-i kâmile iki yumurta (husye) için diyet-i kâmile, zeker (erkek tenâsül uzvu) için diyet-i kâmile, sulb (bel kemiğinin kırılıp kişinin kamburlaşması) için diyet-i kâmile, iki göz için diyet-i kâmile, bir ayak için diyet-i kâmilenin yarısı, me'müme (beyin zarına ulaşan yara) için diyet-i kâmilenin üçte biri, câife (baş veya karın boşluğuna ulaşan yara) için diyet-i kâmilenin üçte biri, münekkile (küçük kemik çıkan yara) için on beş deve, el veya ayak parmaklarından her biri için on deve, (her bir) diş için beş deve, müziha (kemiğe ulaşan yara) için beş deve (diyet olarak verilir). Erkek, kadına karşı öldürülür, altını olanlardan (diyet-i kâmile olarak) bin dinar alınır."

- Amr İbnu Şuayb an ebihi an ceddihî (radiyallâhu anh) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) hatanın diyetini, köylerde yaşayanlar için dört yüz dinar olarak veya buna denk kıymette gümüş olarak değerlendirir, bunu da develerin fiyatlarını esas alarak tesbit ederdi. (Söz gelimi) develer pahalınca (diyetin dinar ve dirhem miktarında) yükseltme yapar, develerin kıymeti düşünce de (diyetin dinar ve dirhem miktarında) indirme yapardı. (Hatâen işlenince cinayetlerin diyeti Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) zamanında dört yüz dinarla sekiz yüz dinar arasına ulaştı. Bunun gümüş nev'inden muadili sekiz bin dirhem idi. Sığır besleyenlere (diyet olarak) iki yüz sığır hükmetti. Diyetini davar cinsinden vermek isteyenlere iki bin davara hükmetmiştir. Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki: "Diyet, öldürülenin vârisleri arasında yakınlık derecelerine göre, (yani Kur'an'da belirtilen nisbet üzere, diğer tereke malları gibi) taksim edilir. (Ashâbu'l-ferâiz'den) artan olursa asabe (denen akraba)ya geçer." Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) uzuvlar hakkında, daha önce geçtiği şekilde hükmetti." [278]

- Abdullah İbnu Amr İbni'l-Âs (radiyallâhu anhümâ) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) zamanında diyet-i kâmilenin kıymeti sekiz bin dirhem idi. Ehli Kitab'ın diyeti de o gün, Müslümanların diyetinin yarısına denkti. Bu durum Hz. Ömer (radiyallâhu anh)'ın halife olmasına kadar devam etti. Halife olunca bir hutbesinde "Artık deve pahalandı" dedi ve diyeti altın sahiplerine bin dinar, gümüş sahiplerine on iki bin dirhem, sığır sahiplerine iki yüz sığır, davar sahiplerine iki bin koyun, elbise sahiplerine de iki yüz takım elbise olarak tesbit etti. Ehl-i zimmetin diyetini, (Hz. Peygamber devrinde ne idiyse) olduğu gibi bıraktı, hiçbir yükseltme yapmadı." [279]

- Ziyâd İbnu Sa'd İbni Dumeyre es-Sülemî an ebihi an ceddihî (radiyallâhu anh) -ki bunlar (Sa'd ve Dumeyre) Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) ile birlikte Huneyn'e katılmışlardı- anlatıyor: "Muhalleme İbnu Cessâme el-Leysi, Müslüman olduktan sonra Eşca' kabilesinden birisini öldürmüştü. Bu, Hz. Peygamber (aleyhissalâtu vesselâm)'in hüküm verdiği ilk diyet vak'ası oldu. Uyeyne öldürülen Eşcai'nin katli hususunda ileri geri konuştu. Çünkü (Uyeyne) kendisi de Gatafanlı idi. Akra İbnu Hâbis de Muhalleme'nin taraftarı (olarak müdâfaa için) konuştu, çünkü o da Hındef'ten idi. Derken (münakaşa ilerledi) sesler yükselmeye başladı, tartışma ve bağırıp çağırılmalar arttı, Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) müdâhale ederek, "Ey Uyeyne, diyet kabul

etmez misin?" diye sordu. "Hayır! Vallahi harb ve ızdırabtan benim kadınlarıma ulaştırılan, onun kadınlarına ulaşmadıkça kabul etmiyorum!" cevabını verdi. Sonra bağırılmalar yükseldi, tartışma ve bağırıp çağırılmalar arttı. Resülullah (aleyhissalatu vesselâm) tekrar araya girip: "Ey Uyeyne, diyet kabul etmez misin?" dedi. Uyeyne önceki sözlerini aynen tekrar etti. Bu hal, Beni Leys'ten üzerinde silâh ve elinde de deriden mâmul bir kalkan bulunan Mukeytil adında birinin kalkıp, "Ey Allahın Resülü! Bunun (Muhallemin) İslâm'ın başında yaptığı şu cinâyete misal olarak, su içmek üzere havuzun başına koşan koyun sürüsünü gösterebileceğim. Sürünün ilk gelenlerine (öldürülmek veya uzaklaştırılmak üzere taş veya ok) atılır, arkadan gelenler de korkarak kaçarlar. Bugün hüküm koy yarın değiştir!" demesine kadar devam etti. Resülullah (aleyhissalâtu vesselâm) bunun üzerine (Muhalleme dönüp) hemen şu hükmü verdi. "Derhal huzurumuzda elli deve vereceksin, elli deve de Medine'ye dönüşümüzde vereceksin!" Bu vak'a Resülullah (aleyhissalâtu vesselam)'ın seferlerinin birinde cereyan etmişti. Muhalleme uzun boylu, esmer birisi idi, cemaatin kenarında bulunuyordu. O ölümden kurtuluncaya kadar halk oradan ayrılmadı. Resülullah'ın (bu nihâi hükmünden sonra) önüne, iki gözünden de yaşlar akar vaziyette oturdu ve: "Ey Allah'ın Resülü! Ben size ulaşan cinâyeti işlemiş bulunuyorum. Ben Allah'a tevbe ettim. Sen de benim için ey Allah'ın Resülü, Allah'tan mağrifet dileyiver!" dedi. Resülullah (aleyhissalâtu vesselam) yüksek sesle: "Sen onu İslâm'ın başında silahınla mı öldürdün! Allah'ım, Muhalleme'i mağrifet etme!" dedi.

Ebu Seleme şu ilavede bulunur: "Muhalleme göz yaşlarını ridasının ucuyla silerek kalktı."

İbnu İshâk der ki: "Muhalleme'nin kavmi, Resülullah (aleyhissalâtu vesselâm)'ın daha sonra onun için Allah'a istiğfar ediverdiğine inanıyorlardı." [280]

- Hilâl İbnu Sirâc İbni Müccâa an ebihi an cediti tarikinden anlattığına göre: "(Cediti Müccâa) Hz. Peygamber (aleyhissalâtu vesselâm)'e gelerek Beni Zühl kabilesine mensup Benü Sedüs tarafından öldürülmüş olan kardeşinin diyetini talep etti. Resülullah (aleyhissalâtu vesselâm) ona: "Eğer ben bir müşrik için diyete hükmetseydim kardeşin için hükmederdim. Fakat ben sana (diyet değil, bunun yerini tutacak) bir bedel vereyim" dedi ve ona, aleyhissalâtu vesselâm, Beni Zühl müşriklerinden elde edilecek ilk humustan yüz deve vereceğine dâir (senet) yazdı. (Müccâa bu yüz deveden) bir miktarını almıştı. (Tamamını almadan) Beni Zühl kabilesi Müslüman oldu. Bilâhare Müccâa geri kalan develeri Hz. Ebü Bekr (radiyallâhu anh)'den talep etmek üzere, ona geldi. Resülullah (aleyhissalâtu vesselam)'ın borç senedini gösterdi. Hz. Ebü Bekir (radiyallâhu anh) kendisine Yemâme'den gelecek zekâtta ödenmek üzere on iki bin sa', yani dört bin sa' buğday, dört bin sa' arpa, dört bin sa' hurma yazdı. Resülullah'ın verdiği yazıda (borç senedinde) şunlar yazılıydı: "Bismillahirrahmanirrahim. Bu Peygamber Muhammed (aleyhissalâtu vesselam)'den Beni Süleymlî Müccâa İbnu Mürâre'ye (verilmiş bir borç) senedir. Ben kendisine (öldürülen) kardeşine bedel olarak, Beni Zühl müşriklerinden gelecek ilk humustan yüz deve vereceğim." [281]

-Her hangi bir sebeple gebe kadının çocuğu, ceninin ölümüne sebep olmanın cezası 500 dirhem gümüş veya onun muadilidir. (Bir dirhem 4,5 gramdır.) Çocuk sağ doğar sonra ölürse tam diyet gerekir." [282]

Mecnun; Her ne kadar mükellef değilse de, telef ettiği malı öder, tazmin eder. Had tatbik edilmese de, öldürmeden dolayı diyet verir. Buda hukukun muhteremliğini, üstünlüğünü gösterir.

Nevm ve İğma; yani uyku ve bayılma halinde de hafıza kaybolduğundan had gibi cezalardan mazurdur.

Ancak kul hakkına taalluk etmede buda cünun gibi tazmin ettirilir. Yani, zina, hamr ve zina iftirası cezası kalkar, hırsızlık da tazmin ettirilir.

Peygamberimiz elin diyetinin 50 deve, parmağın diyetinin ise 10 deve olduğunu belirtmiş, buda ulemaca kabul edilip, elin diyetinin tam diyetin yarısı olduğunu ifade etmişlerdir.[283]

Diyetin özellikle develerden verilmesinin sebebi ise, o zamandaki kıymetinden ileri gelmektedir.

Köleye karşı hür kısâsen öldürülmemesi, köle sahibine tazminin vacib olmasından, kısasında vacib olmaması sebebiyledir.[284]

Köle, hürriyeti alındığından sahib oldukları şeyler de hüre göre yarıdır. “Köleler, Hanefi hukukçulara göre en fazla iki cariye ile evlenebilirler. Yani onlarda birden fazla evliliğin sınırı, ikidir. Maliki hukukçular, tıpkı hür erkekler gibi dört cariye veya hür kadınla evlenebileceklerini kayd etmektedirler.”[285]

“Kıyas köle üzerindeki mülkiyet ve zevce üzerindeki nikah hakları (ndan dolayı) ıskatı karşılığında bedel alınabilir.”[286]

İslâm hukukunda caiz ve mübah olan ıskat-ı cenin, ıskat-ı salat, ıskat-ı savm gibi;” Maktulün yakınlarının katili kısastan affetmesi [287], diyete dönüşmesi veya onunla affetmesi yakınlarına verilen mendub haklardandır.[288]

Nitekim Yaşlı ve iyileşme ümidi kalmayanın üzerinden orucun ıskat olması[289], onu da ödeyememesi durumunda da Hadis’de de belirtildiği ve uygulandığı üzere ondanda ıskatı gerçekleşir. Hayız da oruç ıskat olmaz, kazası gerekirken, namaz sakıt olur, buda İslâmın kolaylıklarındandır.

Mükreh yani zor altında bir işi yapan konusunda Şâfii;” Kıyasın uygulanması gerekir.” der.[290]

Kasten öldürmenin dışında bir de kasta benzer öldürme vardır ki bunda da üç türlü ceza uygulanır. Bunlar:

1) Diyet ve keffârettir. Bilerek öldürmeden farkı; ödemeye süre tanınır. Ödeme kolaylığı sağlanır. Kefareti; köle azad veya iki ay oruç tutmak.[291]

2) Öldürdüğü şahsın mirasından veya vasiyetinden mahrum bırakma.

3) Ülül emrin vereceği ta’zir cezaları ki idam bile olur.”[292]

Öldürmenin çeşitlerinden olan[293] hatâen öldürmede, kasta benzer adam öldürme gibi ceza ile cezalandırılır. [294]

İntihar ise cehennemi netice veren[295],dinin yasakladığı büyük günahlardandır.

Hadis'de:" Öldürenin öldürülmesini,tutanın da tutulmasını (ölmesi için)- yani kendi fiili gibi hapsedilir."buyurulmaktadır.

Hz. Ali'de " Maktûlü tutarak kâtile yardımcı olan kimse,ölünceye dek hapisane de tutuklanır."[296]

Netice olarak özetle:

1)Mü'minlerin kanını akıtmak ateşte ebedi kalmayı icab ettiren büyük günahlardandır.

2)Yanlışıklıkla adam öldürmede kısas yok,keffâret ve diyet vardır.

3)Öldürülen kişilerin yakınları katili affederlerse diyet düşer. Fakat kâtilin keffâret vermesi lazımdır.

4)Keffâret,mü'min bir köleyi azad etmek,köle azad edemediği takdirde hiç ara vermeden iki ay oruç tutmaktır.

5)Yalnız şüphe için adam öldürmek caiz değildir."[297]

"Din yalnız iman değil,belki amel-i salih dahi dinin ikinci cüz'üdür. Acaba katl,zina,kumar,şarab gibi hayat-ı içtimaiyyeyi zehirlendiren pek çok büyük günahları işleyenleri onlardan menetmek için,yalnız hapis korkusu ve hükümetin bir hafiyesinin görmesi tevehhümü kafi gelir mi? o halde;her hanede,belki herkesin yanında daima bir polis,bir hafiye bulunmak lazım gelir ki,serkeş nefisler kendilerini o pisliklerden çeksinsinler."[298]

Bu durum yeterli ve mümkün olmayacağına göre,herkesin başında maddi değil manevi ir yasakçı bırakmak,Cenâb-ı hakkın dünyevi koyduğu kanunu düşünüb Allah'ın gazabını,şer'i ilahiyi ve cehennem cezasını hatırlamakla ancak o iş den vazgeçilir ve terk edilir.

Yıkım ve başkasına tesir etmesi açısından küfür ve dalaletin ve adam öldürmeye verilecek ceza hususunda Bediüzzaman Hazretleri şöyle izah getirir:

"SUAL:Kısa zamandaki küfre mukabil,hadsiz bir zaman cehennemde hapis nasıl adalet olur?

ELCEVAB: Sene,üç yüz altmış beş gün hesabıyla,bir dakikada katl,yedi milyon sekiz yüz seksen dört bin dakika hapis iktizasını kanunu adalet iken;bir dakika küfür,bin katl hükmünde olduğundan,yirmi sene ömrünü küfürle geçiren ve küfür ile ölen bir adam,kanun-u adaletle,Elli yedi trilyon iki yüz bir milyar iki yüz milyon sene beşerin kanun-u adaletiyle hapse müstahak olur.

Elbette –Hâlidine fiha ebeda.-' Onlar (kâfirler) orada (cehennemde) ebedi kalıcıdırlar.' adalet-i ilahi ile vech-i muvâfakatı bundan anlaşılıyor. Birbirinden gayet uzak iki adedin sırr-ı münasebeti şudur ki;Katl ve küfür,tahrib ve tecavüz olduğu için,gayre te'sirat yapar. Bir dakika da katl,laâkal,zahiri adede göre,on beş sene maktulün hayatını selbeder,onun yerine hapse girer.

Bir dakika küfür,bin bir esma-i ilâhiyeyi inkar ve nukuşlarını tezyif ve kainatın hukukuna tecavüz ve kemalâtını inkar ve hadsiz delâil-i vahdaniyeti tezkib ve şehadetlerini reddetmek olduğundan...kâfiri,bin seneden ziyade esfel-i safiline atar –Hâlidine- de hapseder.”[299]

SEKR - SARHOŞLUK

İçkinin haramlığı Kur'an-da sabittir. [300]

Hadislerde ise:-Allah'a ve ahiret gününe inanan,hamr içmesin. Allah'a ve ahirete inanan içki içilen sofraya oturmasın.

-Hamr içen,puta tapan gibidir.

-Hamr içen,Lat ve Uzza'ya tapan gibidir.

-Hamr içenin kalbinden iman nuru çıkar.

-Şarab içenin kırk gün namazı kabul olmaz,tevbe etmeden ölürse kafir olarak ölür.

-Sarhoşluk sebebiyle bir kere namazını kaçıran,sanki dünya ve dünyada mevcut olan şeyler kadar malını kaybetmiş gibi zarara uğrar.

-Ümmetim beş şeyi helal addederek benimserse tarumar olur:Birbirlerine lanet okurlarsa,içkilere dalarlarsa,ipek giyerlerse,çalgıcı dansöz edinirlerse,erkekler erkeklerle,kadınlar da kadınlarla iktifa ederlerse.[301]

-“Ümmetim hamra başka bir ad takarak onu içecektir.”[302]

-“İçki bütün kötülüklerin anasıdır.” Hadislerinde belirtilen kötü neticelerinden dolayıdır ki yasaklanmış ve kullanılması hukuken cezayı gerektirmiştir.

Peygamberimiz içki içeni bizzat cezalandırmışlardır. Nitekim içki içen biri getirildiğinde ona vurmalarını,cezalandırmalarını söyler. Ebu Hureyre der ki;bizden bazıları eliyle,bazısı ayakkabısıyla ve elbisesiyle (vururdu).

-Adam giderken arkasından –Allah cezanı versin,Allah la'net etsin-dediklerinde;Peygamberimiz onları bundan sakındırmıştır.[303]

Çünkü cezalar günahlara keffarettirler.

Ubade b.Samit (r.a.) şöyle rivayet etmiştir: Bir toplulukta Allah Resulü ile beraber iken O şöyle dedi: "Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, zina etmemek, hırsızlık yapmamak, meşru bir sebep

olmaksızın Allah'ın yasakladığı canı öldürmemek üzere bana biat ediniz. İcinizden sözünde duran olursa onun mükâfatını Allah verecektir. Bir kimse bunlardan birini işleyip bu dünyada bir cezaya çarptırılırsa bu ceza onun bu suçla kazandığı günahın kefaretidir. Bunlardan birini yapıp da yaptığı iş gizli kaldığı için dünyada cezaya uğramayan kişinin işi Allah'a kalır; Allah isterse onu affeder, dilerse azap eder."

Enes b. Malik (r.a.) şöyle rivayet etmiştir: Hz. Peygamber'e (a.s.) şarap içmiş bir kimse getirildi. Peygamber ona iki hurma değneği ile kırk defa vurdurdu.

Hz. Ebubekir'de Peygamberimizi takib etmiş ve içki içenlere 40 sopa vurmıştır. Hz. Ali'de aynısını uygulamış,Hz. Ömer ise 80'e çıkarmıştır. Ancak hepside sünnete uygundur.[304]

"İçki içme suçunun cezası,eksik ve fazla olmadan içki içene sopa ile seksen kırbaç vurmaktır. Bunda ise aranacak olan iki erkek şahidin şahadeti suçlunun ikrarı ve sarhoşluk hali ile isbat edilir."[305]

Hanefi fakihlerine göre sarhoş olan kimse yapmış olduğu her şeyden hukuki olarak sorumlu olup,sarhoşluk hali suçu düşürmeyip,ayık olan kişi gibi cezaya çarptırılır.[306]

İçkinin satılması da caiz değil,haramdır. Bir şeye sebep olan onu yapan gibidir,kaidesince;içki içme neticesinde işlenen kötülükten ona sebep olan da ortaktır. Hatta çalan ve telef eden için tazminat bile söz konusu değildir. Çünkü satma işi fık-ı fücurdur. açıkça yapılan bir günahdır.

Gayr-ı müslimlerin birbirine gizli satmaları ise (domuz gibi) caizdir.[307]

Bununla beraber domuz gerçek de;İslamiyet de olduğu gibi Yahudilik ve Hristiyanlık da da yasaklanmıştır.[308]

Hadis'de:" Bir şey ki,onun içilmesi haram kılınmıştır,onun satılması ve bahasını yemek de haram kılınmıştır." ve "Hamrı içen kimseye celd ediniz." Zina haddi içkiden,içki de kazif (iftira) den daha şiddetlidir.[309]

İçki içenlerin tevbeleri durumunda önceki hallerinden kendilerine günah yoktur.[310]

SİRKAT - HIRSIZLIK

Hicretin 6. yılında yasaklanan hırsızlık konusunda Rabbimiz:" Hırsızlık eden erkek ve kadının,yaptıklarına karşılık bir ceza ve Allah'dan (başkalarına) bir ibret olmak üzere ellerini kesin. Allah izzet ve hikmet sahibidir."

Kim (bu) haksız davranıştan sonra tevbe eder ve düzeltirse şüphesiz Allah onun tevbesini kabul eder. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir."[311]

Hikmet ve İzzet cezalandırmayı gerektirir iken,mağfiret ve rahmet'de onların tevbe etmeleri halinde tevbelerinin kabulünü gerektirmektedir.

Hırsızlık cezasının ağır bir şekilde uygulanmasındaki sebep;toplumu daha fazla rahatsız ve huzursuz edecek durumdan muhafaza içindir. Zira kangren olmuş bir parmak kesilmezse el kesilir,el kesilmezse kol kesilir,kol kesilmezse beden ve tüm vücudu kaplar ki buda parmağa bedel vücudun kaybıdır.

Vücudun organlarını teşkil eden toplumun refahı için Cenâb-ı Hakkın şefkatinden ve rahmetinden daha öte bir şefkate bürünmek,parmağın kesilmesini hazmedememek,bir ferde karşı topluma en büyük merhametsizlik etmek demektir.

Hırsızlık cezasının uygulanmasında dinin temel bir uzvu yok etmek değil,bilakis ıslah hedeflenmektedir.

“Hırsızın elinin kesilmesi hiç de merhametsizlik olmayıp,hikmete uygundur.”[312]

Her durumda el kesilmesi söz konusu değildir. Eğer öyle olmuş olsaydı,1400 senedir binlerce eli kesik kimsenin olması gerekirdi ki durum ma'kûse olup,öyle olmadığını göstermektedir. Bir iki taneyi geçmemektedir.

14 yıl İstanbul'da kaldığını 10 hırsızlık olayından yakalanan 10 kişinin de Osmanlının kendi tebaasından ve halkından olmayıp,Hristiyan,Yahudi ve Ermeni asıllı kimseler tarafından yapıldığını söyleyen bir batılının,İslâmı uygulayan Osmanlıdaki adaletin ne derece adil olduğunu söylemesi,meselemize ışık tutmaktadır. Oysa şimdiye mukayese edecek olursak,hiçbir gün yoktur ki hırsızlık olayı olmasın,hapishaneler onlarsız kalmasın!..

Buda göstermektedir ki,beşerin kanunları ancak beşerin ömrü kadardır.[313]

El kesmenin sebepleri [314] vardır. Evvela devlet onun ihtiyacını temin edecektir. Bostan,bağ ve dışarıda açıkta olan bir şeyin çalınması veya kıtlık gibi durumlar,[315] açlık gibi sebepler,[316] umuma aid olduğundan,kendisi de o umum içinde dahil olduğundan dolayı beyti-malden çalan kimseler cezalandırılmazlar.[317]

Hadis de de:”İhtiyaç sahibi olmak kaydıyla,eteğine almaksızın,sadece yiyene bir şey gerekmez.”[318]

Hz. Peygamber (a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah, bir yumurta yada bir ip çaldığı için eli kesilen şu hırsıza lânet etsin."

Hz. Aişe'nin (r.ah.) anlattığına göre:Hz. Peygamber (a.s.) değeri çeyrek dinar ve daha fazla olan bir mal çaldığında hırsızın elini keserdi."

Yan kesici de hırsız kategorisinde değerlendirilir ve eli kesilir. Kefen soyma da ise bu durum uygulanmaz."[319]

H. Ömer; insanların zaruret veya ihtiyaca maruz kalacağını göz önünde bulundurarak bir kaht (kıtık) senesinde Hadd-i Sirkati tatbik etmemiştir.

Ve; fi'li sirkatin bihakkın ceza ve nekâl olan haddi mucib bir cürüm olması için hem nisabın hem hırsın (korunmanın) şart olması lazım gelir.

Ve fukaha süneni Nebeviyyeye nazaran bunun Rubu' dinar ile bir dinar veya on dirhem beyninde (arasında) deveran ettiğinde de ittifak etmişler, Şâfiî gibi kimisi asgariyi, İmam-ı azam gibi kimisi de a'zamiyi ihtiyar eylemişlerdir ki şüpheden tamamen salim olan da budur.

Bu konuda merhum H. Yazır şu görüş de bulunur: "acaba on dirhemden ziyade bir miktar kabulüne imkan yok mudur? Biz buna vardır cevabını vermek istiyoruz ve miktarı nisabın bu iki had arasında deveranı mücmeûn aleyh olduğuna kail olmuyoruz. Mademki aslı miktar meselesi müctehedun fihdır." diyerek zamanın göz önünde bulundurulacağını ifade eder.[320]

Had cezasının keyfiyeti[321] ve verildiği durumlar:

"1) Malın gizli olarak alınmasıdır. Dolayısıyla malın muhafaza altında bulunması gerekir.

2) Alınan malın menkul olması (taşınabilir), şer'an değerli mal kabul edilmesi, malın korunma altına alınmış olması ve çalınan malın 10 dirhem (45 gram gümüş) miktarında veya değerinde olması gerekir.

3) Çalınan şeyin başkasının malı olmasıdır. devlete aid malların çalınması had cezasını gerektirmez, belki ta'zir cezası ile cezalandırılır.

4) Ceza-i kasıddır.

Buda iki şahidin şehadeti ve suçlunun ikrarı ile sabit olur.

Bu yolla sabit olmayıp veya biri eksik olursa ta'zir cezası gerekir.

Şer'i usulle tesbit edilen hırsızlığın birincisinde malın tazmin edilmesi söz konusu olup, ikincisin de; el kesme cezası vardır. Birinci hırsızlık da sağ eli bilekten kesilir. İkincide sol ayağı topuktan kesilir, üçüncü de ise tevbe edinceye kadar hapsedilir." [322]

Cezanın Nisabı; altın veya Gümüş yani Dinar ve Dirhem cinsinden olarak belirlenirken, hadislerdeki farklı rivayet ve uygulamalardan dolayı farklı görüşleri de ortaya çıkarmaktadır.

Hanefi ve Zeyd-lilere göre; çalınan malın değerinin en az bir dinar (4,25 gram altın), yada 10 dirhem (yaklaşık 30 –veya 45-gram gümüş) olması gerekir. bu miktardan daha az değerinde olan bir malın çalınmasından dolayı had cezası uygulanmaz.

Delil olarak peygamberimizin "10 dirhemden aşağısında el kesilmez" gibi muhtelif hadisler delil gösterilmiştir.[323]

Hükmi olarak ifade edildiğinde:”hukuken sabit olan bir hırsızlık suçunun biri bedeni,diğeri mali olmak üzere iki temel sonucu (hükmü) vardır. Bedeni hükmü hırsıza el kesme cezasının uygulanması. Mali sonuç ise çalınan şeyin iadesi yada zararın tazmin edilmesidir.”[324]

Bazı durumlarda cezanın,bazı şartlara bağlı olarak düşmesi söz konusu olsa da,bunların kesinliği ve sabitliliği olmaması halinde devreye girdiğini görmekteyiz. her birini genişçe izahla beraber kısaca şu başlıklarda ele alınmaktadır:a)Şüph e b)Zaman aşımı. c)Mülkiyet iddiası. d)Çalıntının nisabının eksilmesi. e)kesme mahallinin yok olması f)Tevbe. g)Af [325]

Osmanlıda bu durum;hem şer’i hem de örfi olarak gerçekleşmiştir. [326]

Bu şer’i uygulamanın yani “Kat’ı yed” in örnekleri vardır ve uygulanmıştır.[327]

Deve çalan bir adam Hz. Ali’ye iki defa çaldığını söyler,Hz. Ali adamı af için yol arar. ateş yakılıp kasap getirilmesini söyledikten sonra tekrar sorduğunda adam –hayır- cevabını vermesi üzerine affeder ve bu duruma cevaben:” İkrarı ile onu cezalandıracaktım,inkarı ile serbest bıraktım.”der ve şu hadiseyi anlatır:

“Rasulullah’a hırsızlık yapmış bir adam getirildi. Adamın elini kestirdikten sonra,Peygamberimiz ağladı. Ben niçin ağladığımı sorunca:”Nasıl ağlamayayım,sizin içinizde ümmetimin eli kesiliyor.”diye cevap verdi. Oradakiler,o halde affedeydiniz,dediklerinde:”Allah Tealanın kitabında bildirdiği cezaları affeden,kötü bir devlet adamıdır. Siz işi kadiya aksettirmeden aranızda sulh yapmaya bakın.”buyurdular.”[328]

Bu cezalar uygulanırken zengin-fakir gibi her hangi bir tefrik söz konusu değildir. Nitekim yahudi ustasının elini kesmesinden dolayı Fatih Sultan Mehmed’inde elinin kesilmesine karar verilmesi,ancak davacının vazgeçmesiyle umuma uygulanan bir uygulamayla cezanın paraya çevrilmesi,Peygamberimizin de suç işleme durumunda:”Kızım Fatıma dahi olsa elini keserim.”uygularım buyurması,adaleti simgelemektedir.

Hadis’de:” Bizden önceki ümmetlerin helak oluş sebebi,şerefli ve üstün olanı bırakıp,zaif olanı cezalandırmalarıdır.”[329]buyurur.

Hak hakdır. Küçüğüne büyüğüne bakılmaz. Hatta adli hükümleri ihtiva eden “Mecelle” de:” Birinin ayağı kayıp da düşerek âhar’ın (başkasının) malını itlaf (telef ve zayi) etse zâmin olur (öder).”[330]

Ve yine :” Gâsıb eğer mal-ı mağsubu (zorla alınan malı) ismi değişecek surette tağyir ederse zâmin olur ve ol mal kendine kalır.

Mesela,mağsub buğday olup da ğâsıb onu un ederse zâmin olup ve onun malı olur. Nitekim bir kimse diğerinin buğdayını ğasb ile kendi tarlasına zer’ etse (ekse) buğdayı zâmin olup mahsul kendisinin olur.”[331]

Muhakkak ki âdil olan Allah,adaleti emreder.[332]

Mehmet ÖZÇELİK tarafından yazıldı.
Cumartesi, 25 Eylül 2010 16:56 -

Yakub Peygamberin şeriatına göre hırsızın cezası;çaldığı kimsenin yanında mal sahibine bir sene köle olarak hizmet ettirilirdi.

Mısır kanunlarında ise sopa vurulur ve çaldığı malın iki misli ödetilirdi.[333]

Adıyaman'ın değerli büyüklerinden merhum Mahmud Allahverdi bir sohbetinde,Hakimlerden birisiyle arasında geçen şöyle bir hatırayı nakletmişti:

Hakim kendisine;Mahmut,bu el kesme meselesi,bu zamanda pek uygulanamaz,kabul edilemez,der.

Meselenin pek detayına girilmez. Aradan bir müddet sonra,izne giden hakim döndüğünde evinin soyulduğunu görünce püskürür.

Merhum M. Allahverdi'de geçmiş olsuna gider.

Hakim:Mahmut bu hırsızları yakalayıp öldüreceksin,parça parça edeceksin. Çünkü yirmi yıldan fazladır,biriktirip de aldığım eşyalarımı almış,çalmışlar.

Merhumda taşı gediğine koyar. Sayın Hakim bey!Allah öldürmeyi değil,el kesmeyi emrediyor. Siz el kesmeyi kabul etmezken,şimdi acı çektirerek onları öldürmek gerektiğini söylüyorsunuz!

Ve Hâkime de susmak düşer...

İşte ibret...İşte hikmet...

Birde;bu duruma düşülmeden önce hırsızın zaruri ihtiyacı göz önünde bulundurulup,çaldığı şeyin zaruriyattan,kendisi için hayati bir mesele olup olmamasından kaynaklanmışsa,bu durumda el kesme cezası bahis mevzuu değildir.

İkincisi;mahkemeye intikal etmeden hırsızın tevbe ederek malı iade etmesi,bazı içtihadlara göre mal sahibinin affetmesi,ceza hükmünden önce hırsızın çaldığı mala,meşru yoldan malik olması gibi sebeplerle ceza (had) düşmektedir.[334]

Hapis cezası caydırıcı olmak bir yana,teşvik edici rol oynamaktadır. Çünkü;hırsız kışa doğru geçirebileceği bir yer olan, kendisince de rahat ve uygun gördüğü hapse girmek için 5-6- aylık bir suç işlemekte,dışarıda harcayacağı masraftan,gideceği yerinin olmamasından kendisini kurtarmış oluyor ve öylede düşünüyor.

Bununla kalmayıb çıktığında nereleri,nasıl ve kimlerle soyup,büyük bir soygun planı da yapıyor.

Sonuç o ki;-İnsanlar cehaletten kurtarılıp eğitim ile bilgilendirilerek,devlet çapında zaruri ihtiyaçları temin edilmelidir.

-İkinci olarak;bir caydırıcılık eseri olarak,el kesme gibi bir ceza ile son bir çare olarak caydırma yolunu göstermelidir ki,müessir olsun.

KAT ' I TARİK - YOL KESME

Buna sirkati Kübra,büyük hırsızlık denilmiştir.[335] sebebi ise;zulmü,cürmü ve cinayetinin büyük ve umumi olmasındandır.

Burada kula tecavüz olduğu gibi,Allah ve Rasulüne savaş açmış olmaktadır.

Âyet'de:"Allah ve Rasulüne karşı savaşanların ve yer yüzünde (hak) düzeni bozmaya çalışanların cezası ancak ya acımadan öldürülmeleri,ya asılmaları,yahut el ve ayaklarının çaprazlama kesilmesi,yahut da buldukları yerden sürülmeleridir. Bu onların dünyadaki rüsvaylığıdır.. Onlar için ahirette de büyük azab vardır.

Ancak siz,kendilerini yenib ele geçirmeden önce tevbe edenler müstesna;biliniz ki Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir."[336]

Burada şu şekillerde ceza uygulanır:Yalnız öldürmüş mal almamışlarsa öldürülürler. Bu öldürme kısas değil,hadd'dir. Bu durumda velice af'da söz konusu olmaz. Burada Allah emrine isyan söz konusu olmaktadır.

Yalnız mal almış öldürmemişlerse sağ elleriyle sol ayakları çaprazlama kesilir.

Hem mal almış hem de öldürmüşlerse;Ebu Hanife'ye göre hakim dört şeyle muhayyerdir:İsterse ellerini,ayaklarını çaprazlama keser ve öldürür;isterse ellerini,ayaklarını çaprazlama keser ve asar;isterse kesmez,asar;isterse kesmez,öldürür.

İmam Ebu Yusuf ve İmam Muhammed yani imameyne göre asılır ve öldürülür. Elleri,ayakları kesilmezler.

Ebu Hanife'ye göre hem kesme,hem öldürme uygulanırsa bu,bir suça iki ceza uygulama değildir. Burada kesme ve öldürme tek cezadır.

Mal almamış,öldürmemiş,sadece korkutmuşlarsa,tevbe edinceye dek hapsedilirler."[337]

Z İ N A

Ahlaki,Dini,içtima-i ve ailevi zararlarından[338] dolayı, Rabbimiz insanları böyle bir hayasızlıktan ve kötü yoldan sakındırmaktadır.[339]

Zina suçunu işleyen dünyada da ahirette de cezasını bulur.[340] Suç tebeyyün edinceye kadar hapis ve tahkire maruz bırakılırlar.[341]

Zina da dört şahid aranır.[342] Başka davalarda aranmamasındaki sebep ise;” Allah Teala burada,kullarının suçlarını örtmek istiyor ve ahlaksızlığın duyulub yayılmasına razı olmuyor. Bundan dolayı biri diğerine zina isnadında bulunur da iddiasını 4 şahitle isbat edemezse kendisine iftira cezası olarak 80 deynek ,evli bir Cariye ve Köleye ise hürün yarısı olan 40 deynek vurulur ve ebediyyen şahitliği kabul edilmez.” Tevbeleri halinde daha onlara eziyet edilmez.[343]

Nitekim Peygamberimizin eşi Hz.Aişe’ye yapılan iftira ve İfk olayında olduğu gibi...[344]

Kazf;yani temiz ve iffetli bir kadına leke sürecektir iftirada bulunma durumunda,zina suçunda aranan şartlar aynen bunda da aranır.

Kazf,icma ile büyük günahlardan,kebâirdendir.[345]

Kazfın çirkinliği konusunda Bediüzzaman Hazretleri şöyle der:”Gıybetin en fena ve en şeni’i ve en zalimane kısmı,kazf-ı Muhsanat nevidir. Yani gözüyle görmüş dört şahidi gösteremeyen bir insan,bir erkek veya kadın hakkında zina isnad etmek;en şeni’ bir günahı kebâir ve en zalimane bir cinayettir,hayat-ı içtimaiyeyi ehli imanı zehirlendirir bir hıyanettir,mesut bir ailenin hayatını mahveden bir gadrdir. Evet Sure-i Nur bu hakikatı o kadar şiddetle göstermiş ki,vicdan sahibini titretiyor ve tüylerini ürpertiyor.

“Onu duyduğunuzda,” Bunu konuşup yaymamız bize yakışmaz. Haşa! Bu,çok büyük bir iftiradır”demeli değil miydiniz!”[346]

“Şiddetle ferman ediyor ve diyor ki:Gözüyle görmüş dört şahidi gösteremeyen merdudüş-şehadettir. Ebedi şehadetlerini kabul etmeyiniz. Çünkü yalancıdırlar. Acaba böyle kazfe cesaret eden hangi adam var ki,gözüyle görmüş dört şahidi gösterebilir. Kur’an-ı Hakim bu şartı koşturmakla,böyle şeylerde şakk-ı şefe etmeyiniz (konuşmayınız),bu kapıyı kapayınız demektir.”[347]

İmam-ı Malik,Şafi-i,Ahmed bin Hanbel’e göre yalancı şahidin cezası:”Yalancı şahidin ta’zir edilmesi ve insanları bundan sakındırmak için ilan edilip halk arasında duyurulması (teşhir) dir.”der.[348]

Karısının zina ettiğini iddia eden koca şahid getiremediği takdirde İslam hukukundaki Lian uygulaması tatbik edilir. Yani kadın ve erkek dört defa yeminden sonra beşinci de;- eğer yalan söyleyenlerden ise Allah’ın lanetinin ve gazabını üzerlerine olmasını- söylerler. Böylece erkek iftira,kadında zina cezasından kurtulmuş olurlar.[349]

Aslında baş da böyle bir iftiraya karşı hüsn-ü zan-da bulunulması gerekirdi. [350]

Zinada bulunan kimseye gelince;Eğer bu kişi bekar bir kişi olup zina etmişse Had cezası uygulanır,yani yüz sopa vurulur. Eğer evli bir erkek ve kadın zina etmişse bu durumda recm

cezası uygulanır.[351]

Birden fazla zinada tek zina haddi uygulanır. Önceden celd ile had uygulanıb,bir daha zinada bulunana ise tekrar had uygulanır. Çünkü birincisinden intibaha gelmemiştir.[352]

Değişik suç durumunda ise;hem zina,hem öldürme,hem de yaralama ise,kıyas cezası uygulanır.[353]

Hükmün yerine getirilip,şefkat edilmekten kaçınılması gerekir.[354] Çünkü Allah'ın rahmet ve merhametinden fazla merhamet,merhamet değildir.

Devletin burada affetme yetkisi yoktur. Zira mağdur edilip kendisine tecavüz edilen kadındır,tecavüz edilen devlet değildir ki affetsin ve affedebilsin! Gözetilmesi gereken mağdurun hakkıdır.

Ve bizzat Peygamberimiz bu recm cezasını hayatta iken uygulamıştır.[355]

Hz. Ali'den:" Rasulullahın evli olarak zina eden kimseyi recm ettikten sonra üzerine namaz kıldığını,mirasını da mirasçılara verdiğini bilirsiniz. Katili öldürmüş mirasını ehline paylaştırmıştır;hırsızlık edenin eli kesilmiş,zina eden bekâra celde (yüz sopa) uygulanmış ama,Fey' den (Pay) paylarına düşen de verilmiştir. Onlarda müslüman kadınları nikahlamışlardır. Rasulullah onlara suçlarının cezasını vermiş,Allah'ın hukukunu tatbik etmiştir. Ama İslâmdaki paylarından onları men etmemiş,adlarını müslümanlıktan çıkarmamıştır."[356]

Böylece akla uygun olan İslâm ve kanunları,insanların yani her asırda 5-6 milyar farklı insanların hevâ ve heveslerine göre ve akılları üzerine oturtulmamış,o akılları da ihata eden külli akıl üzerine oturtulmuştur.

Tarihde recm hadisesi çok nadir olmuştur. Naima Tarihi 1091'de İstanbul'da bir recimden bahseder.[357]

Gayrı müslimlerin zina yapması halinde recm cezası değil,sopa yani kırbaç cezası uygulanır.[358]

1584 - Hz. Ebû Hüreyre (radiyallâhu anh) anlatıyor: "Yahudilerden bir kadınla bir erkek zinâ yaptılar. Birbirlerine: "Bizi şu peygambere götürün. Çünkü bir kısım hafifletmeler getiren bir peygamberdir. Bize recm dışında fetvâlar verirse kabul eder, Allah indinde O'nun hükmünü kendimize delil kılarız ve: "Peygamberlerinden bir peygamberin bize verdiği fetvalar(la amel ettik, hevâmıza uymadık) deriz" dediler.Mescidde ashabıyla birlikte oturmakta olan Hz. Peygamber (aleyhissalâtu vesselâm)'e gelerek: "- Ey Ebü'1-Kasım, zinâ yapan kadın ve erkek hakkında kanaatin nedir?" dediler. O, onlara tek kelime söylemeden Beyt-i Midrâslarına geldi. Kapıda durarak: "-Hz. Musa (aleyhisselâm)'ya kitabı indiren Allah aşkına söyleyin, muhsan olan birisi zina yapacak olursa bunun Tevrat'taki hükmü nedir?" diye sordu."- Yüzü siyaha boyanır, eşek üzerine ters bindirilir ve dayak atılır."-Hadiste geçen tecbiye: Zânileri, enseleri birbirine bakacak şekilde bir eşeğe bindirilip, bu halde sokaklarda dolaştırılmasıdır- Râvi devamla der ki: "Yahudilerden bir genç (bu cevaba katılmayıp) susmuştu. Resûlullah

(aleyhissalâtu vesselâm) onun suskunluğunu görünce sualinde ısrar etti. Bunun üzerine genç: "Madem ki sen bize Allah'ın adına yemin veriyorsun (gerçeği söyleyeceğim): "Biz Tevrat'ta recm emrini görüyoruz" dedi. Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm):"- Allah'ın emrini hafifletmeniz başlangıcı nasıl oldu?" diye sordu. (Genç) şu cevabı verdi:"- Krallarımızdan birinin bir yakın akrabası zinâ yaptı. Kralımız, recmi ona tatbik etmedi. Sonra halka mensup bir aileden bir erkek zinâ yaptı. Bunu recmetmek istedi. Ancak adamın kavmi buna mani olup:"- Sen yakınına getirip recmetmedikçe biz de adamımızın recmedilmesine müsaade etmeyeceğiz!" dediler. Bunun üzerine, aralarında şimdiki cezayı vermek üzere anlaşılıp sulh yaptılar.(Bu açıklama üzerine) Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm): "- Ben Tevrat'taki âyetle hükmediyorum!" dedi ve onların recmedilmelerini emretti ve recmedildiler. Zührî (rahimehullah) der ki: "Bana ulaştığına göre şu âyet bunlar hakkında nazil olmuştur:"Şüphesiz ki Tevrat'ı biz indirdik. Ki onda bir hidâyet, bir nur vardır. Kendisini (Allah'a) teslim etmiş olan (İsrail) peygamberleri, Yahudilere ait (dâvalarda) onunla hükmederlerdi..."[359] Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) onlardan biri idi."[360]

Recm için İmam-ı Azam Ebu Hanife müslüman şartını şart koşarken,Şâfiî ve Ebu Yusuf şart görmezler.[361]

İmam-ı Şâfiî:" Kâfirler de şeriatın hükümlerinden mesuldürler."der.[362]

Müslümanla Hristiyanın zinası durumunda Hz. Ali şöyle der:"Müslümana İslâm hukukunun,hristiyana da kendi hukuklarının tatbik edileceği"ni söylemiştir.[363]

Recmedilen şahıs ölünce yıkanır,kefenlenir,cenaze namazı kılınır ve gömülür. Peygamberimiz Maiz hakkında:" Ona da ölülerinize yaptığınız gibi muamele edin."buyurmuştur.[364]

Böylece İslâm hukukunda kime,nasıl ve ne şekilde uygulanacağı,hikmeti,zina eden erkeğin zina eden kadınla nikahlanıp evlenebileceği,[365]zina iftirasına verilecek ceza,[366]zina şahitliğinin keyfiyeti,[367]kazfın cezası,[368]ve şahitliklerinin ebediyen kabul edilmemesi,Liân la beraber[369] bir çok meselelerde zikredilmektedir.

Böylece bekâr olup da zina eden erkek veya kadın kendileri gibi denkleleriyle evlendirilirler. Âyet'de:" Zina eden erkek,zina eden veya müşrik olan bir kadından başkası ile evlenemez;zina eden kadınla da ancak zina eden veya müşrik olan erkek evlenebilir. Bu,mü'minlere haram kılınmıştır."[370]

Zina cürmünün büyüklüğündendir ki;her şey kısas dahi velisinin affıyla diyete çevrilip diyete affa kabil olduğu halde,zina affa kabil değil,recim uygulanır. Onun için sakınmak lazımdır.[371]

Nezaret yani harama bakmak tasavvurâtı,onu düşünmeyi,tasavvurât tekellümatı,tekellümat fiiliyatı ve büyük günah olan zina gibi halatın vuku bulmasına sebep olur.

Kadınları yapmış oldukları bu hayasızlıkları dışında boşmamak,boşandığında ise uygun bir şekilde onları salmak,onları iddetleri içinde boşayıp,iddetleri de sayılarak,adil iki şahidin huzurunda ve öncülüğünde bunları yapmak gerekir.[372]

Ve bu iddetleri içerisindeki sürede uygun bir yerde oturtup,hamile ise doğumuna kadar

bekletilecek ve ücret karşılığı çocuğu emzirtecektir.[373]

Âyette:"Onun (çocuğun) bu taşınışı (Hamileliği) ve süttten kesilmesi otuz aydır."[374]

Buna binaen bir zâniye için Hz. Ömer altı ayda doğum yapan bu kadının recmedilmesini emrederken,Hz. Ali recmedilemeyeceğini,Hz. Osman da böyle yapmaya niyetlendiğinde,İbni Abbas yukarıdaki ayeti kendisine okur.[375]

Özetle:Üç türlü ceza vardır:1)celde (sopa cezası)

2)Sürgün ve Hapis.

3)Recm,taşlayarak öldürme.

"Bekâr erkek veya kadın zina suçunu işlediğinde iki ceza ile cezalandırılır:1)Celde yani 100 sopa cezasıdır.

2)Hapis cezasıdır. Hapis cezası temel olarak bir senedir.

Zina suçunu işleyen şahıs muhsan ise recm cezası tatbik edilecek. Yani suçlu taşlanarak öldürülecektir.

Muhsan;evli,tam ehliyetli ve müslüman şahıs anlamınadır.

Müslüman olmayanlara recm cezası değil,sopa cezası uygulanacaktır. Sopadan gaye kırbaçtır. Kırbaçın kuru,demirli ve düğümlü olmaması gerekir. Vücudun çeşitli yerlerine vurulur. Baş ve yüz gibi tehlikeli yerlere vurulmaz.

Zina suçu üç şekilde sabit olur. Birincisi,tam ehliyetli,müslüman,erkek ve dürüst dört şahidin bizzat gördüklerini beyan etmeleriyle sabit olur ki,bu çok zor bir yoldur. Ayrıca zaman aşımına da uğramaması şarttır.

ikincisi;Zina edenin,dört defa zina suçunu ikrar etmesidir.

Üçüncüsü;karinelendir. Evli olmayan bir kadının gebe kalması ile de zina suçu sabit olur."[376]

Hadis'de:" Bir gün adalet ile hükmetmek altmış senelik ibadetten hayırlıdır."buyurulmaktadır.

"Recmedilen kimse recmedilmekle günahının keffâretini ödemektedir."[377]

-Recm,Tevrat'da da vardır.[378]

-İlahi azabı gerektirecek olan LİVATA ve Homoseksüellik ise;bir hayasızlık ,beyinsizlik ve sınırı aşma olup,[379]cezayı gerektirmektedir,[380]öldürülür.

Zinanın hükmü ki evlinin recmedilip,bekara yüz deynek vurularak cezalandırılması ve bir

yıllığına sürgün edilmesini ifade eden imam-ı Şafii,Livata da geçerli olduğunu söyler.[381]

Ebu Hanife ise Livata da Ta'zir cezasının verileceğini ifade eder.[382]

İmam-ı Bağavi der:" Livata cezası hakkında alimler arasında ihtilaf vardır. Said bin el-Müseyyeb,Ata bin Ebi Rebah,el-Hasan,Katade,neha-i,Sevri,Evza-i ve İmam-ı Şâfii-nin görüşlerine göre bu işi yapan kimseye zina cezası verilir. Yani eğer evli ise taşlanmak suretiyle öldürülür. eğer evli değilse yüz deynek vurulur. Bu görüş Ebu Yusuf ve Muhammed bin Hasan'dan da rivayet edilmiştir.

Bu görüşe göre İmam-ı Şâfii nezdinde kendisi ile bu iş yapılan kimseye de-ister erkek olsun ister kadın,ister evli olsun ister olmasın- yüz deynek vurulur. ve bir sene de sürgün edilir.

Bazı alimlerin görüşüne göre,livata içerisinde bulunan bir kimse –ister evli olsun,ister evlenmemiş olsun- recm edilir.

İmam-ı Şâfii-nin diğer bir kavline göre ise,bu suçtan dolayı,yapan da yapılan da öldürülür. el-Hafız demiştir ki:"Livata fiilinde bulunan kimseler dört halife tarafından ateşle yakılmışlardır. Halifeler şunlardır: Hz. Ebu Bekir,Hz. Ali,Abdullah bin Zübeyr ve Hüşşam bin Abdulmelik (RA)"

İbni Abbas'dan rivayet edilen Hadis'de:" Lut kavminin amelini yapan kimselere rastladığınız zaman faili de (yapanı da) me'ul-ü bih'i de (yapılanı da) öldürünüz."[383]

Mut'a yapmak durumunda ise;Rasulullah hayber günü Mut'ayı yasakladı.[384] "Onlardan faydalanmanıza karşılık kararlaştırılmış olan mehirlerini verin."[385]âyetini-Hanefi mezhebine göre-hadis neshetmiştir.Şafii ise;Hadisin âyeti neshetmediğini ancak bunun Mü'minin suresinde olan;"Ve onlarki iffetlerini korurlar;ancak eşleri ve ellerinin sahib olduğu(cariyeleri)hariç.(Bunlarla ilişkilerden dolayı)kınanmış değılllerdir."[386]ve;"Ey Peygamber!Kadınları boşamak istediğiniz zaman onları iddetleri içinde boşayın ve iddetide sayın."[387]

İmamı Şafii der:"İslamda Mut'anın dışında helal olup sonra haram,sonra helal sonra haram olan bir şey bilmiyorum."der.Âyette:"(Harb esiri olarak) sahib olduğunuz cariyeler müstesna,evli kadınlar(la evlenmeniz)de size haram kılındı.Allahın size emri budur.Bunlardan başkasını,namumlu ve zina etmemek üzere mallarınızla(mehirlerini vererek)istemeniz size helal kılındı."[388]neshetmiştir.

İbni Abbasa Mut'anın sefihlik mi,nikah mı olduğunu soran Ammare;ne sefihlik,nede nikah olmadığını,Mut'a olduğunu söylemiştir.Mut'a,icmaen haramdır.Salim bin Abdullah bin Ömerden rivayet edildiki;ömer bin Hattab minbere çıktı,Allaha hamd edip,sena etti,sonra dedi;Bazılarına ne oluyorki,bu Mut'a nikahını yapıyorlar?Muhakkakkki Allahın rasulü onu yasakladı.Bunu yapan bir kimseyi bulursam,onu taşla recmederim."ve dedi,Mut'a;nikah ve talak ve iddet ve mirası ortadan kaldırdı."[389]